

Foia enciclopedică literară lunară.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 12 corone
Pentru România și străinătate . . . 17 franci

Prețul inserțiunilor:

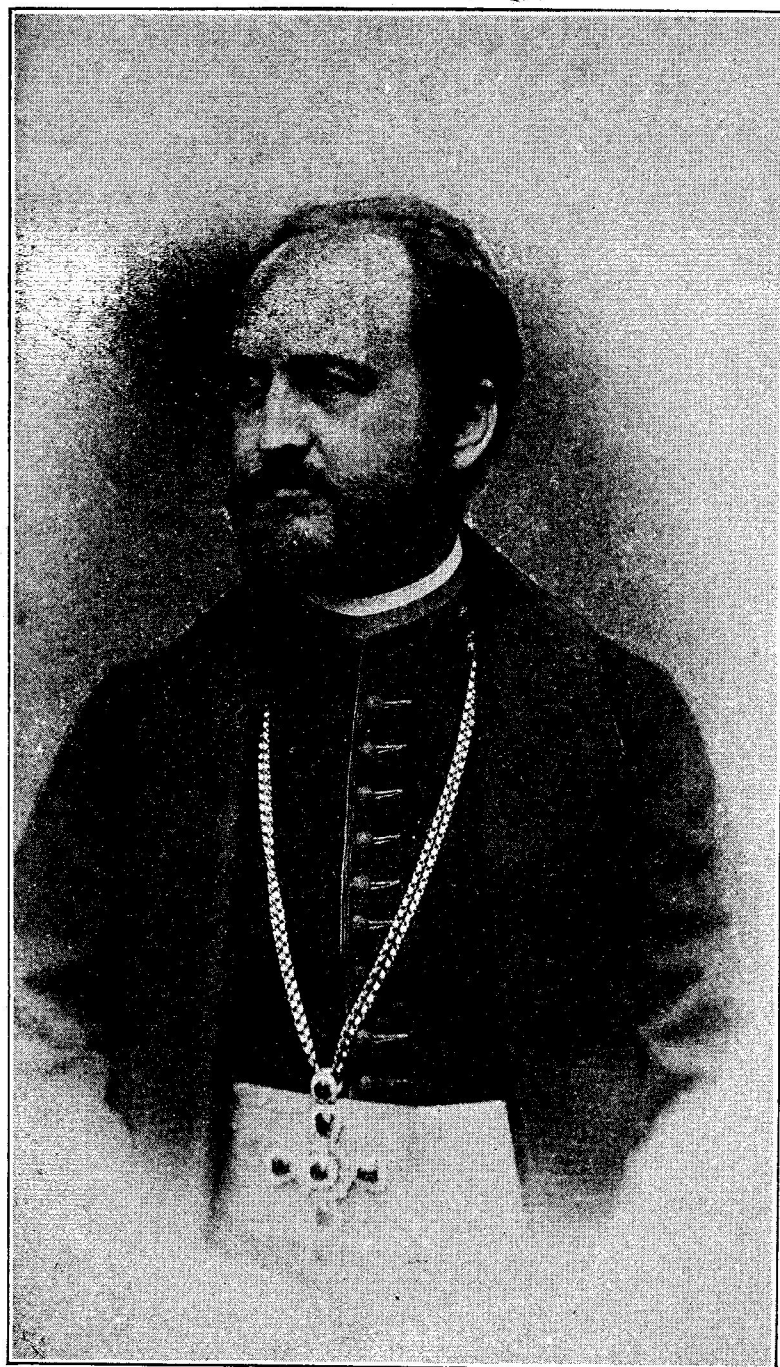
Pentru publicațiunile de 3 ori ce conțin cam 150
cuvinte 6 corone; până la 200 cuvinte 8 corone
și mai sus 10 corone.

Tot ce privește foia se adreseze la Redacțiunea și administrațiunea Revistei Ilustrate în Șoimuș p. u. Nagy-Sajó.

Dr. Victor Mihályi de Apșa.

Frumosul Maramureș, patria lui Dragoș vodă întemeietorul Moldovei, a dat din timp în timp născutului nostru bărbăți, cu cari s'ar fi mândrit ori care din națiunile cele mai înaintate în cultură ale occidentului. Unul dintre aceia este și Exelenția Sa bunul Părinte suprem al Românilor gr.-cat. din această patrie. al cărui nume e pus în fruntea acestui modest tractat. S'a născut în anul 1841 la 19 Maiu în comuna Jood. Părintii Exelenției Sale s'au numit Gavril Mihályi și Iulia Man. Părintele Exelenției Sale, bucurându-se de o poziție socială și cultură superioară, a ocupat posturi însemnate în Maramația, apoi a fost deputat dietal și a repausat ca membru al Curtei de cassație din Budapesta. Muma Exelenției Sale fû încă din o frunțășă familiă română maramațiană, astfel fû capabilă a da copiilor ei cea mai deosebită educațiune.

Vedem șilnic, că pruncii acestor fel de familii nobile și cu dare de mână își aleg de regulă cariere strălucitoare, ca se pōta face furōre în societate; dar tinerul Victor Mihályi nu făcū așa. El fû menit de providență pentru cariere mai înalte decât cele strălucitoare și lucitoare. El fû menit de D-șeu ca se fie cu timpul Cap unei națiuni întregi în această patriă, la care tōtă suflarea românească se privescă cu mândrie și încredere, cu stimă și respect. Așa se și împlinî. Că după terminarea claselor primare și secundare în Si-

ghetul Maramației, Oradea mare, Tenavia și Cașovia, la sfatul celui prea înalt se dedică carierei preoțesci, pentru care scop fû trimis la Roma, la mama noastră cea bună, la cetatea eternă, unde petrecū 6 ani de șile: doi ani la cursul de filosofie în colegiul dela Sfântul Atanasie și 4 ani în cursul de teologie în colegiul de Propaganda Fide, unde în anul 1863 luă doctoratul în teologie și în 9 Novembre 1863 fû sfințit de preot în biserica grecăscă a Sfântului Atanasiu din Roma.

Intors din Roma, la anul 1864 fû numit de cătră episcopul de atunci al Gherlei dr. Ioan Vancea, prefect al studiilor, apoi profesor de istoria bisericăscă și dreptul canonic la seminariul teologic din Gherla. În atari posturi a servit 5 ani de șile cu cea mai mare conștientōsitate. Dar la anul 1869 trecēnd episcopul dr. Ioan Vancea de arhiepiscop și metropolit la Blașiu, duse și pe tinerul profesor dr. Victor Mihályi cu sine în calitate de secretar metropolitan. Ca atare petrecū 6 ani de șile, fiind pururea la culmea chemărei sale. La 14 Februarie 1875 îl vedem în catedrala din Blașiu consacrat de cătră metropolitul Vancea de episcop al Lugosului, denumit fiind ca atare încă din 25 Novembre 1874, și care onorific post îl ocupă la 7 Mărțisor 1875.

Din minuta aceea tōtă activitatea Exelenției Sale s'a con-

centrat într'una buna prosperare a clerului și poporului din diecesa Lugoșului, care activitate a fost atât de conștiințioasă, cât Papa Leon al XIII-lea recunoscându-i de merit această activitate, l'a denumit prelat domestic, asistent la tronul pontifical și conte roman.

În vîră anului 1892 trece la cele eterne metropolitul Vancea al Blașiului și Sinodul electoral dela 16 Aprilie 1893 din Blașiu a candidat în primul loc pentru vacantul scaun metropolitan pe episcopul Lugoșului Dr. Victor Mihályi de Apșa. Tot astfel s'a propus și Maiestății Sale monarhului pentru întărire. Dar a trebuit se trecă un an și jumătate până se s'ă vedă realizată dorința obștei ro-

mănesci. Astfel numai în 14/26 Maiu 1895 s'a putut face instalarea solemnă în Blașiu în fața ce preste 20.000 de Români din toate părțile.

De atunci e căpățenia noastră, e fala noastră, e supremul nostru părinte.

Toți episcopii și metropoliții antecesorii ai Blașiului s'au destins câte cu ceva pentru binele și fericirea Românilor, și credem că nu ne înșelăm, sperând că Excelenția Sa nu va rămânea cu nimic îndereptul binemeritaților sei antecesorii.

I.

După legea cea mai înaltă.

O istorie din Podolia, de Carl Emil Franzos. (Trad. de I. P. Reteganul.)

(Urmare și fine.)

După ce se închise ușa după cumpărătoare, își puse palmele la obraz și stătut așa multă, foarte multă, vreme. Erau voci selbatice, pustii, care-i sunau în urechi și se luptau în internul ei. . . .
»Cine mai ține seamă de voința noastră . . . Eu am fost o fată seracă și el m'a luat și m'a grijit, atâta-i totul . . . totul . . .«

Ea-și ținea ochii închiși, dar totuși vedea limpede în acel moment mai lămurit decât mai înainte, o! grozav de limpede. Într-egă ei viață i stătea înainte și grozava minciună a acestei vieți. Tot e a lui — ce am eu și ce sunt eu — nu pentru că eu așa voiesc, nu pentru că el așa voiesce — nu e așa fiind că tătânii noștri aflară a fi lucru tare înțeleptesc de va fi așa . . . Și acum, după ce pricep că și eu sunt om, care are voința sa și inima sa, . . . acum, după ce iubesc pe altul, acum rămân ticăloasă, ori trebuie se . . .

Ea nu-și termină gândirea — și începură a-i ferbe capul. O cuprinsă o jale nemărginită și o podidire lacrimile, lacrimi ferbinți de-i ardea obrazurile. Ea nu se gândi, unde se află, ea nu se gândi că acela, pe care-l iubia și de a cărui privire mai mult ca ori când se temea acum, ea nu se gândia că acela în fie-care moment poate fi aci. Ea numai atunci se gândi când o deșteptă sunetul clopotelor dominicanilor, care anunțau că-i amădi.

Dar era prea târziu. El sta deja în ușa deschisă.

Și acum se întemplă ceva deosebit între ambii. Pînă acum ei nu vorbise despre iubire, de sigur nici nu știură despre ea. Dar îndată ce intră el și-i strânse mîna și i-se uită în ochii cei mari, vineți, plini de lacrimi, cari atît de mișcători priveau la el, atunci îi gîci el toate cugetele, lupta, durerea și iubirea ei. Și când îi strânse el mînile încet și delicat ca unui copil bolnav, și când îi ridică pîrul de pe frunte, atunci știu ea, că inima ei aparține lui și că ea se poate redîmă pe el pînă la mîrte.

Apoi el o lăsă și se retrase. »Noi avem de suferit mult,« dîse el cînd înțelese iubirea ei și greutatea de a se domni pe însuși. »Dar eu voiu fi tare și dta asemenea. Eu am se țî spun multe. Dar aci nu-i potrivit locul, și în astă sîră — se înterupse el și apoi continuă cu voce apăsată — în astă sîră sosesce bărbatul dtale și eu nu te pot sfătui la o întîlnire. Așa dară-ți voiu scrie ce cred că-i bine.«

»I-i mai strînsă odată mîna, apoi intră în casină.«

Dama se ridică, trimise în prăvălie pe ucenicul, care pînă-n tr'aceea curățise afară lucrurile de argint și de messing pentru sîrbători și remase însăși în culină spre a găti cele de lipsă pentru Sabbath și pentru primirea bărbatului ei. Tote le făcu ea punctual, dar totuși în alt mod, nu ca de comun. Vă dore capul, Dîmnă? o întrebă servitoarea, cînd se opri ea de-odată și-și puse mînile pe tîmple, ca și cînd ar fi voit a se gîndi la ceva. Ea era confusă și desperată dar se și bucura tot odată. Așa-i trecu ziua. De cătră sîră-i aduse servitoriul cancelăriei o epistolă. »Dela judecătoria cercuală pentru bărbatul dtale«, dîse

el, dar după ce depărtă învîlitoarea, află în ea o epistolă pentru sine. Ea nu o desfăcu, se temea de cuprinsul ei.

Se'nseră, luminările fură aprinse, și ea-și dîse frumoșele rugăciuni, cum e datoră stăpînei casei. Lumina și pacea se locuiesc în casă, mila dumnezeiescă se depărteze totă întristarea, totă lipsa, tot rîul, totă rușinea . . . Suut numai puține cuvinte și ea șcia formula foarte bine și totuși adî veniau trăgînat și nesigur preste buzele ei. Ah! ea nu mai era dîmnă a se rugă lui D-țeu, ea, o muiere ovreică, care ține o epistolă dela un creștin, dela amarezul ei?!

Obosită de mîrte se aruncă pe un scaun și suspină din adîncul sufletului. Apoi scose epistola și-o privi. Era sigilată. Sîmbăta nu-i iertat se rumpă un sigil. Nu-i păcatul meu cel mai mare«, dîse ea înădușită, cînd îl rupse totuși. Ea ceti. Ea șcia, cît o iubesc, cum el fără ea ar trebui se mîră, ori cel puțin se nebuliesc. »Fă-te creștină, fi muierea mea — păcatul față de bărbatul tîu nu e așa de mare, ca păcatul față de noi ambii, de nu faci cum îți dîc. Eu știu, că mă iubesci, — spunemî numai hotărîrea ta, de a fi cu mine, celelalte le lasă în grija mea.«

Ea mototoli epistola și o aruncă, dar ér o ridică și o neteđi și o ceti de nou, apoi își lăsă mînile pe mîsă, degetele i-se încheștară ca-și cînd ar fi avut zgîrci, lacrimile îi curgeau vale pe obraz la vale și sughițînd murmură ea: »Dîmnă Dumnețeu meu, ajută-mî, lumineză-mă! Nu mă lăsa se cad ca Esther Freudenthal, nu mă lăsa se mă sîrșesc în rușine și dispreț! Dîmnă Dumnețeu meu, nu mă părăsi. Eu am fost o consortă onorabilă pînă-acum. . . . bărbatul meu e bun . . . nu mă pot face o frîngătoare de căsătorii . . . dar îl iubesc . . . nu pot trăi fără el . . . El e un om brav . . . dar chiar de ar fi atît de rîu, ca husariul cela-ce a nefericit pe Ester . . . Dîmnă Dumnețeu meu! voiu nebuni . . . ajută-mî, ajută-mî!«

Și cum striga ea așa din adîncul sufletului ei, nu auđi cum se deschise ușa și cum resună în dîrăptul ei un pas bărbătesc. O mîna o mișcă de umer — ea tresări — bărbatul ei îi sta-nainte.

»Bună sîră« dîse el, »în fine cîtă-mă-s aci. Ast' nîpote tempestatea a . . .« el își privi nevasta și tresări . . . »Chane,« strigă el înspăimîntat, cum prospiciezî tu . . . Chane, ce-ți este?

Ea nu respunse. Privirea lui căđu pe epistolă. El se întinse se o iea — ea-i dădu pace. El ceti adresa și deveni palid. »Ție-ți sună? și așa!« Intr'acelea ceti repede câteva șire dela început, apoi privi și mai repede la subscriere. »Așa dară acela! murmură el. »Despre el n'ași fi cređut.« Apoi ceti mai departe. Ochii-i mai eșau din orbite, mîna, în care ținea epistola, tremura. se vedea de pe el cît e de iritat. »Ce-i adevărat din tot lucrul? strigă el tremurînd de iritat.

El nu mai insista. Ea era înghenunchiată lîngă el jos și-i cuprindea ghenunchii. Astfel ceti el epistola pînă-n fine.

Apoi aruncă epistola pe mîsă și se pléca spre ea. »Redică-te,« porunci el, »șeđi!«

Ea ascultă.

»Numai una,« dîse el punîndu-se înaintea ei, »eu vrîu numai una se o sciu . . . creștinul scrie, că și tu-l iubesci . . . așa-i, că el mințesce? . . . Chane . . . mințesce creștinul?«

Ea-și ridică capul sus, sus. »Omorî-mă,« dîse ea încet, dar hotărît, »omori-mă, de sunt de aceea dîmnă, dară — el a scris adevărul.«

Nathan tresări ca turbat. O espresiuone teribilă luară trăsurile feței sale, cele altcum atât de blînde și liniștite. »Adevărul?« crișni el. »Și tu mai rămîi în casa mea?«

Ea se ridică oblu în sus. Era grozav de palidă, ochii-i schinteiau. »Nathan!« dîse ea, eu îți jor pe mama mea cea repausată, că el a mișcat mîna mea pentru prima dată!«

El rise desprețuitor. »Și cea fi, de te-oi crede?? Se ne împărțim noi pe tine, de ce m'ai luat de bărbat?«

Ea se apropie mai tare de el și-și lasă mînile-n jos, că mai nainte-i fuseseră întinse spre el. Era ceva nesecur în privirile ochilor ei și nesecur resuna vorbele ei, când dîcea încet și înădușit »Nathan, nu fi prea aspru. Bărbate! nu mă nimici, — sufer eu destul și fără de aceea! Mă întrebî de ce-s nevasta ta? Ah! . . . ați întreat voi dîră de voesc eu orî ba?«

Cuvintele aceste trebuie că l'au atins fîrte tare. El o privi, se retrase un șaș și amuți. Apoi urmă o lungă pausă între ambîi. După vorbele acestea ea era sdrobotită, frîntă, cădû pe pat și-și ascunse capul în perne; el umbla fără repaus în sus și-n jos. Apoi se opri înaintea ei și-și dîse încet: »Mergî — mîne vom vorbi despre acêsta . . .«

Ea eși din chiliă.

El închise ușa cu zăvorul și începû ér a se primbla prin odaie-n sus și-n jos. O servitóre bêtrână veni și bătû la ușa — aduce cina. El o respinse. Ea merse murmurând și el o aude, cum ea spuse bucătăresei: Ferescă D-șeu, ce-i acum în casa asta. Domnul s'a închis singur în chiliă și dîmna în dormitor. Și nici unul nu vrea se mînançe.«

Bărbatul roși în obraz de rușine. »Servitorînea a observat deja« își dîse el, »acus va ști totă lumea! Servitóreă nîstră are drept, ferescă D-șeu de ce-i în casa mea! Și numai D-șeu pôte ajuta, numai D-șeu singur, eu nu cunosc nici o scăpare.«

El se aruncă pe pat, își închise ochii și se cugetă cum au venit tôte aceste. Nu eșia nici la un capêt, se ridică, umbla ca nebun prin casă.

»Numai D-șeu pôte ajuta?« se întrebă și merse mai departe în sus și-n jos prin chilia luminată . . . Acesta a fost un cuvênt prost. D-șeu nu e dator a face pururea cîte o minune pentru noi. Ce pôte face D-șeu? El pôte face ca eu orî el se murim! Este acêsta mîntuire?!

El își lipi fruntea cea înfocată de tabla ferestei și privi în pustii la plîia de afară. »Am avut tesaurul,« dîse el încet, »am avut tesaurul și nu am visat baremî, că e un tesaur, pîna a venit altul, care s'a priceput mai bine la aceea. Mie . . . mie pôte că mi-se face numai dreptate . . . . .

»Dreptate?« strigă el apoi ca turbat. Nu, nu! Nu este ea muierea mea? Nu mi-a promis ea credință? A mea este ea, proprietatea mea. Și cine mi-o fură e un hoț laș! . . .

»Hoț laș — el? — El e de alt cum un om atât de brav, atât de onest și de cumsecade. Despre el cu greu pot presupune ceva rău. Așa dară ea, numai ea. Ea este călcătóreă de lege. Dar fost'a ea într'adevăr proprietatea . . . mea?! Este adecă muierea un lucru, care se poșede, ca un giuvaer, ce o cosă? Nu are și ea o vîie liberă? Și am întreat'o noi atunci de voiesce orî ba?

»Atunci s'a comis un atentat« strigă el. »Ce se întemplă acum, e numai resplata dréptă pentru acel atentat.

»Eu atunci n'am avut vină. Nici ea. Și apoi noi am trăit curați și nemaculați ani de șile. Acum de-odată a cădû rușinea preste noi, resplata pentru pecat. Cine ia pecatul asupra-și?«

El se apropiă de mész. Pot se mă despart de ea? M'ar durea inima fîrte tare — dar eu nu întreb de inima mea. Eu nu întreb de mine; dăr pot întrea de D-șeu și de legî?! Pot eu suferi, ca se vină o așa rușine asupra numelui nostru și asupra Dumneșeuului nostru? . . .

El se ridică sus și-și ridică drépta spre ceriu ca spre jurămênt: »Și decă mie și ei i se rupe inima, pe numele Têu se nu vină profanare, pe numele Têu nu, Dîmne D-șeu meu!«

Apoi își lăsă mîna érašî jos. »Nu s'a profanat deja numele Têu?« dîse el încet. Nu și-a ridicat ea mînile preste luminările casei mele rugându-se șie, cu icóna creștinului în inimă? Nu este și acêsta o călcare de lege? Și pôte fi voia ta, ca astfel de fără de lege se mai dureze mult, totă viêta nîstră? O poți tu aceea voi, Domnul meu și Dumneșeuul meu?!«

Apoi își lăsă capul în palme și suspînă adênc. »Eu nu aflu o mîntuire« gîngăni el. Ajutămî Tu D-șeu meu! Tu ne-ai descoperit voia Ta prin preoți și înțelepți, voiesc se întreb legea.«

El pîși spre dulapul cu cărți, îl deschise și-și trase de acolo unul din foliantele cele mai mari. De sub el cădû la pîmênt o cărticică subțire. El nu observă, duse foliantele pe mész, îl deschise și prinse a ceti.

El ceti mai mult timp în deosebite locuri din foliant. Apoi clîtină din cap și aruncă cartea cât colo și se sculă.

»Legea nu dă deslușiri,« dîse el posomorît, »legea nu scie nimic despre casuri ca al meu. Sê se ucidă cu pietrii, dîce legea cea vechiă și legea Talmudîmului dîce: Se o omoriți, decă puteți, după legile țerei, în care trăiți. Nu puteți acêsta, atunci se fie scîsă din casa bărbatului ei și dusă în casa părintelui ei și acesta se o pedepsescă și bată după cum se cuvîne, cât adecă va voi. Ea se fie necinstită și neîndreptătită (lipsită de orî ce drepturi), desereditată din orî ce bunuri și bunătăți ale consîngenilor. Numele ei se nu se mai pronunță . . .

»Legea acêsta nu se pôte aplica!« repetă el. Ea nu a făcut o crimă ordinară, ea mi-a respectat dreptul într'u cât i-a stat în putință. Legea acêsta nu se pôte aplica. Cine nu pôte înse arăta o lege mai sublemă, mai înaltă?!«

El oftă adênc și puse foliantele érá la locul lui. Când voi se închidă ușa dulapului, nu o putû — îl împedecă o cărticică. El se plecă se o ridice. Il mișcă curios, cași-când ar recunîscce acea cărticică nemțescă, în care el ca june atât de des și atât de bucuros cetia în taină. Aceea cărticică, care nici când n'o pricepuse cum se cade și după care totuși pururea tindea atât de bucuros, de ore ce cetindu-o îi mișcă inima atât de singular. Cărticica cu poesiile lui Friedrich Schiller, care el de mulți, fîrte de mulți ani n'a mai vădû't'o și care chiar acum îi cădû în mîni în orele aceste posomorite și pline de nevoi . . .

Se aședă la mész, o deschise și prinse a ceti. Tinereta i se împrîspetă érá în memoriă își revocă de când era sub stejjarul cel mare și cetia p'ascuns, orî în celar când supraveghia pe lucrătorii părintelui sêu. Cuprînsul cărții veni cunoscut și — curios! de atunci în cîce nimic nu învățase, mult pôte cunîscceera vinurilor și totuș acum pricepea mult mai bine acele versuri, de cât atunci. Și ce pricepea acum, îl surprîndea curios, de ore ce era cu totul altcum decăt aceea, ce aude, cetise și cugetase; cu totul altcum. Nu-și mai sfîrmă mintea de-i mai bine orî mai rău; dar cum că inima lui érá se mișcă încet și nu mai era împetrită ca mai nainte, acêsta nu putea fi ceva rău . . .

Se ridică și pîși în sus și în jos prin odaia pregătită de Sabbath și recită vorbele din cărticea. În jur de sine era linisce adâncă, numai luminele cele multe pîraiau încet și din când în când trîsnia câte un picur de plîie în feréstră.

Nîptea cea lungă, lungă de tîmnă se sfîrși. Plîia încetă, ultimii nori mai umblau alungați de vînt pe ceriul cel senin. Aurora se ivi la ost și-și arunca lumina preste șesul cel trist tomnatic.

Și în casa lui Nathan Silberstein se ivi aurora. Il află încă priveghînd. Dar nu mai umblă în sus și în jos prin odaie, el nu mai vorbia singur, sta în feréstă ca mut cu fața cătră ost. Și

roșata aurei se juca pe fața lui cea palidă, pirotită, care înse era liniscită și limpede. Era liniscea și claritatea unui propus firm și bun. De ore ce fața și o ținea tot spre ost cu ochii țintiți într'acolo, de bună samă că se rugă. Dar nu din gură.

Trebue că a stat mult așa, pôte ore întregi. El a avut de bună sémă multe pe inimă, de desvălit înaintea lui D-șeu în acésta diminéță liniscită.

Apoi se deșteptară ceialaltți locuitori ai casei. Intre servitori și servitóre se iscă un șopot — ei sciau că s'a petrecut ceva în nóptea acésta, de și nu sciau de bună samă ce. Apoi veni din chilia de dormit Chane palidă, cu ochii roși de plâns și nedormire. Ea merse înaintea lui Nathan clătinaând din cap.

El o agrăi: Chane, eu mi-am tras sama ce-i de făcut. Și sperez, că el va fi bun față de tine și față de *el*! Și ce se ține de mine, D-șeu nostru e un D-șeu milostiv — el nu m'a lăsa.

Cele din urmă vorbe le șise el tare încet, cât ea de abea le auđi. O roșată purpuriă i se ivi ei pe obraz, dar nu răspuse nimic. Apoi eși și după un interval îi aduse dejunul.

Și apoi merseră ambii la olaltă în sinagogă și cine i-a vėđut mergėnd așa, nu putea nicı visá, ce-i între ei.

Pôte nicı când nu s'a rugat doi ómenı la D-șeu așa, ca în Sămbăta aceea Nathan și muierea lui. Sufletele lor zăceau în praf și cerșiau întărire și luminare.

»Mulțam Dómne — că nu-i nimic,« șise bėtrâna servitóre Ditta cătră alte servitóre, când veniră stăpânii laolaltă dela sinagogă și prândiră împreună. Dar după prânđ șise Nathan cătră Chane: Ce *trebue* se sė întemple, se va întempla repede. Fi bine dispusă — eu merg la *el* se vorbesc cu el. Intr'o óră ai răspunsul lámurit.

Apoi merse în catul prim, în locuința judelui de cerc. Domnul de Negrusz chiar era la mésa lui de scris și era fôrte palid, când vėđu întrând la el bărbatul drăguții lui. Dar Nathan remase liniscit și după o salutare curtenéță începù: Domnule jude de cerc, dta știi de ce am venit eu la dta, că deveniși palid. Dta ai scris epistola acésta nevastei mele. La acésta vréu sė-ți dau eu răspuns. Mai nainte inse încă o întrebare. »De ce ai făcut lucrul acesta? Nu și pentru dta stă sfânta poruncă D-șească: »Se nu poftescı muierea de-aprópelui tėu.«

Judele de cerc îl privi în ochi liniscit, »Da!« răspuse el, »e un păcat. Dar eu iubesc pe nevasta dtale. Atăta-i totul — mai mult nu sciu spre desvinovățire.«

Nathan se plecá. »Mė bucur că-mı răspunđi atât de franc. Răspunsul e și de ajuns și n'am de a obiecționá nimic contra lui. Acum se-ți dau și rezultat epistolei dtale. Nevasta mea te iubesc. De aceea nu mai pôte rămănea nevasta mea și eu voiu divorța. Ea va fi liberă — și apoi ce a fi, dle jude de cerc?«

»Atunci o iau eu, pre cum e D-șeu în ceriu!« Șise cesta voios.

Nathan îl privi liniscit și ager în ochi. »Bine!« șise el. Eu nu dubitez, că dta o voiescı, că dta ești un om brav. Dar dta ești ampioiat, creștin, nobil. Ea este o ovreóică simplă. Dta ești om cult, Chane nu. Apoi trebue se mai ai considerații. Pôte te lași sedus de considerații și duci muierea în rușine și nefericire. Atunci trebue se previn, căci Chane a fost muierea mea și în momentul, când afacerea cu dta devine public, se va separa dela tatăl ei și întrégă comuna israelită și ea va fi de toți părăsită. Și atunci eu trebue se ocrotesc pe Chane, de ore ce eu — dar acésta nu te împórtă. De aceea-ți đic una, de tot scurt și limpede: Nu te căsătorescı cu Chane, *atunci te omor, așa sė-mı ajute D-șeu!* Dta ești jude de cerc, eu sunt numai un ovreu. Dta ai mijlóce de o sută de feliori de a mă nimici. Dar eu totuși imı voiu ține vorba în cas de lipsă!«

Judele de cerc deveni palid și-și ridică mâna ca spre jurământ. Dar Nathan se ridicá și-l reținù: »Nu jura! Țineți cuvėntul dat, ca se nu fiu necesitat se-l țin eu pe al meu. In scurtă vreme divorțul e gata. De voescı, ca Chane se mai stee în casa mea, atunci câteva săptămăni n'am nimic contra, dar mai odată: Dacă

în timp de dóue luni de șile Chane nu-i nevasta dtale, atunci dta ești mort. Acum fi sánătos!«

De aci merse ată acasă și șise muierei: Noi mergem máne la rabin și-i declarăm, că avem o antipațiá grozavă unul față de altul, acésta e unica causă, din care el trebue numai de cât se ne despartă. Creștinul a promis, că el te ia. Dacă mai nainte nu se gândia serios la acésta, acum trebue se o facă . . . .«

»Nathan!« strigá ea și căđu în ghenunchi la picioarele lui și-i acoperi mâna de sėrutări și de lacrămı. »Nathan! ce om bun ești tu!«

»Nu!« dise el. »Intr'acésta nu e bunătate deosebită, e numai datorință. Eu espiez o greșală, care firesce nu e a mea. Ei ni-au legat de olaltă și nu ne-au întreat, de vreau óri ba? Acesta a fost un păcat și el s'a resbunat. Că eu te iubesc, deși acésta o sciu numai de eri, tu inse nu mă iubeșci pe mine, ci pe un altul. Se te depart de acésta fericire a ta? Dórá tot omul are drept de a fi fericit. Așa mai bine espiez eu greșala cea vechiă, cea dintăiu. Așa stă lucrul — acum veđi — nu e nicı o bunătate din partea mea. Numai ceva imı apasă sufletul: Tu cađi din credința (religia) nóstră și eu te ajut la aceea. Dar eu am rugat pe D-șeu atât de mult se mă ierte, cât sperez că mă va și iertá. El imı vede inima, el scie că: eu nu pot altcum . . . .«

Puțin mai avem de spus.

După câteva șile a început Nathan divorțul și preste câteva săptămăni Chane fu nevasta judelui de cerc. De ani de șile n'a făcut nimic un așa svon în țerá ca lucrul acesta. Părechia acésta era urmărită de nenumărate blăstăme, invidie, pismă, chiar și binevoitorii clătinau din cap preste acésta însoțire curiósă.

Știți că blăstămele nu s'au prins și temerile se adevेरiră de nefundate. Știți că Chane, dómna Christine de Negrusz trăi ca nevastă fericită a aceluia și ca mamă fericită, in aceea casă, înaintea treptelor căreia trebue se móră Esther Freudenthal, de ore ce ea iubise pe un creștin. Astă-dată s'a adevेरit mai tare iubirea de cât credința. Ea s'a adevेरit aprópe făcétóre de minuni. Căci ea nunumai că a delaturat tóte obstaculele, ci in butul tuturor împrejurărilor vitrege, in butul diverginții consoților căsătoriți, făcură o căsătóriá nóuă, frumósă, pacinică și tare. Numai adevērata iubire fu și chiar acésta e miraculos, cum D-șeu, înzăstréză inimile cele alese cu acésta iubire curată.

Numai o umbră turbură fericirea Christinei. Și acésta nu-i împrejurarea, că dómna Emilia de-abea o aflá démnă de o salutare nicı că-i întorc spatele cele trei fete ale inspectorului de dare, care in decursul anilor au devenit bėtrâne și cărunte; nicı visul cel prost al dlui Bolwinski, care de câte óri o întâlnea flecárea: Prima dată eu am observat ha ha ha! Alta este o adevērată umbră in viața ei. Asta ură ascunsă a părintelui ei, care s'a sfiři numai atunci, când bėtrânul și-a închide ochii pe vecie.

Nathan și-a dat tótă truda, de a luá de pe inima ei și acest amor, dar nu i-o succes. El firesce nu a desperat într'u ostenelele sale și cėrcă tot-déuna pe bėtrânul, de câte óri venia la Chorostkow.

Acésta se întemple însė numai de câteva óri pe an și și atunci sta numai puțin timp. Comerciul in acel orășel îl pórtă un vėr al lui, el e tot in călătorii îndelungate și îndepărtate până prin Italia și Francia sudică. El nu mai e comerciant mic, ci e primul comerciant mare de vinuri din țerá.

A remas necăsătorit. Odată se auđia că s'ar fi logodit cu o fată frumósă și bogată din Cernăuț. Dar nu s'a ales nimic din lucru. De ce? Acésta o scie numai un suflet din lume, dómna Christine.

De când s'o despărțit numai odată au vorbit. Cu judele de cerc vorbea Nathan adese și sincer și ambii copilași sunt in șilele când el e acasă, mai mult in prăvălie, de cât sus la mama lor, dar cu Christine a ocolit óri ce întâlne. Numai odată s'a întâlnit de s'au întâlnit, ceea ce s'a și știut apoi in tot orășelul. Ambii copilași ședeau pe o bancă de lemn in curtea casei lui Nathan bucurându-se de donurile, ce le adusesese acela. Așa stătură ei mult afară și mama lor veni se-i ducá-n sus. Ei îi sáriră voioși înainte, îi arătară jucăreile și o duseră la negustoriul.

Așa stătură ambiu lângă olaltă după lung timp:

»Îți mulțămesc, domnule Silberstein,« începù ea trăgănat, dar se corese numai de cât și repetă, »îți mulțămesc, Nathan — cât ești tu de bun cu copii!«

»Sunt foarte drăguți copii,« răspuse el apăsat. »Mă bucur din inimă, foarte mă bucur, că tu Chane te afli bine.«

»Da,« răspuse ea, »eu sunt foarte fericită. Și .... tu?«

»Mulțămesc,« țise el. »Comerțul merge bine.« »Și apoi,« țise ea nu de mult auđii o veste ce mă îmbucură — din Cernăuț.

»O — din aceea nu-i nimic,« se apără el. »De ce? se țice a fi o fată frumoasă, bravă.«

El o privi lung. Apoi aruncă ochii-n pământ și o roșată trecù preste fața lui cea bărbătescă. Apoi țise încet: »Nu mi-am putut căută pe inimă.«

Și de atunci au trecut ani și Nathan e cel mai avut om din acel ținut. Tótă lumea se minunează, de ce lucră el așa fără repaus, când nu are de a se îngrijii de nimeni. Dar Nathan la astfel de întrebări s'a dedat a răspunde, că el scie bine, pentru cine lucră.

Tradusă de Ioan Pop Retegamul.

Odată și acum.

Pre celî câmpuri înverđite —
Cu flori dragi împodobite —
Alegam adese-orî
Ca să-mî culeg nisce flori.

Dintre miă de floricele
Alegeam tot viorele,
Le legam într'un buchet
Și mi-le puneam pre pept.

Êr astăđi din-când-în-când
De mai rătăcesc pe câmp
Nu caut flori — viorele —
Ci ochițu mândrei mele.

Joan Lăpădat alui Constantin.

Curcubee.

Scânceam adese ca copil
La mama ca să-mî dee
Săpun și apă și suflam
Cu paiul curcubee.

Atunci prin gând nu-mî tresări
— Un vis e tot aceea —
Că o s'ajung din nou copil
Se suflu curcubee.

Lilian.

Mă dore sufletul.

Mă dore sufletul .... se frânge
Sub plóia atător amintiri —
Ce mi-au rămas ca móște sfinte
Din vremea dulcilor iubiri —
Far'că-aș trăi din nou viața
Inbătătoare din trecut —
Când s'erutându-te — în brațe
De prima dată te-am avut ....
Și êr te-aștept cu dor în suflet
Ca în trecut să-mî vîr tiptil,
Tresar la ori și ce mișcare
Cu neastâmpăr de copil.
Și așteptarea-mî pare o vieță
Și timpul trece atât de-ncet
Până ce aparî ispititoare
Printre stufariți de bradet.

Te aștept cu brațele deschise,
Tu tremurând la pept înî cađi ....
Ne-mbată farmecul iubirii
Și dulcele miros de brađi!
Aș vrea ca se te string în brațe
Dar par'că nu mai am puteri ....
In nostalgia-mbrătoșărei
Pierduți trăim în alte sferi!
Dar au trecut acelea vremuri
Pre un drum etern fără popas,
Și-n urma lor numai durere
Și amintiri mi-au mai rămas ....!
Ve-i înțelege tu vre-odată
In trau-ți vesel fericit,
Că mi-ai nefericit viața
Și sufletul mi l'ai sdrobot ....?! Emilia.

Marcu Ulpiu Traian.

Impăratul Romanilor.

Strămoșul nostru Traian s'a născut la anul 56 după Christos în orașul Italica (apropo de Sevilla de astăzi) a Spaniei.

El fu unul dintre cei mai buni domnitori ai Romanilor, blând, înțelept și vitez în războie.

Dela începutul domniei sale glorioase (a. 98 d. Chr.) întreaga sa activitate și nisuință a fost îndreptată numai și numai către înaintarea, prosperarea și strălucita înflorire a imperiului roman.

Un scriitor polon cu numele Zaranski dice: „Traian reuni în persóna sa toate proprietățile unui regent escelent. Crescut în castre cu curaj de bărbat, împreună el și simțul de un soldat adevărat. El știu respecta legile și drepturile senatului; apară pre supușii sei în contra apăsărilor din partea oficialilor și numai pre bărbații cei mai demni și-i făcea de amici și încrețați ai sei.

Doi dintre cei mai mari literați anume: Pliniu cel mai tânăr și Tacit, se numără între amicii sei.

Fiecare cetățean avea înțrare liberă la el; ba el însuși punea visite celor mai demni.

Se îngriji pentru înaintarea culturii în toate ramurile; făcea căli așternute cu petra; ridică porturi marine, protejă științele și artele; întemeia o bibliotecă publică numită „Ulpiana“. Cu un cuvânt guvernul său fu de muștră în toate ramurile administrațiunei.“

Intre întogmirile lui de binefacere mai putem numera și instituttele pentru creșterea copiilor săraci înființate de densusul în Roma și alte părți din Italia, apoi ridicarea imposartelor clădirii precum a fost podul de peste Dunăre făcut la anul 104--105 de arhitectul Apollodor Damascen, care pod a fost admirat de întreaga lume și a cărui rămășițe și astăzi se mai ved, după cum arată ilustrațiunea noastră de pe pag. 41.

Tot prin vestitul Apollodor ridică densusul în Roma o columnă înaltă cu scene războinice, în vârful căreia se aședă statua densusului, etă cum e descrisă această columnă în Istoria Romanilor de Secărean:

„De-a lungul columnei se încolăcește ca o cordea un brâu de săpături, mergend de jos în sus și mărimdu-se din ce în ce spre vâr. Columna este înaltă de 106 picioare (30 metri.) Pe ea se ved sculptate 124 tablouri, aședate în ordine, după data ambelor bătălii cu Daciș.

Columna este compusă din 29 bucăți mari de marmură albă lăsând pe dinăuntru lor locul unei scări spirale cu 185 de trepte, pe care se pôte urca în vârful ei.“

Ilustrațiunile noastre de pe pag. 41 înfătoșează unele scene ce sunt sculptate pe columna lui Traian, de cari vom mai reproduce încă unele întrunul din numerii următori:

Activitatea lui pacinică a fost întreruptă prin cele două resbeluri purtate cu Daciș, după a căror totală invingere Traian prefacă Dacia în provincia romană.

La anul 113 întreprinse el o campania spre răsărit îndreptată mai cu sēmă în contra Partherilor, cu acesta ocașiune supuse el și prefacă Mesopotamia și Armenia în provincie romane, trecând peste riul Tigrul până la Chisiphon.

Până când petrecu densusul în depărtatul Orient se ridică la spatele densusului diverse răscole și anumit între Judei, Egipteni și Chirinei. și până a nu supune pe deplin pe aceștia îl întimpină mórtea la Selin (Salinunt) în Chilichia din Asia, la anul 117 după Christos.

Cât de mult au fost recunoscute vredniciile densusului, se vede și de acolo că senatul roman în considerarea acelor vrednicii îi adause la numele lui predicatul de „*Cel*

mai bun“ (optimus)

Bunătatea lui rēmasă proverbială și virtuțile lui fură glorificate în curs de secol

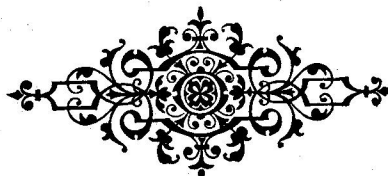
„*Sis felicior Augusto, sis melior Traiano*“

se dicea când se urca vre-un împărat pe tron, adecă:

„Se fi mai fericit de cât August și mai bun decât Traian.“

(M. Ulpiu Traian.)

DOMNUL PULCINEL.

Poveste de Carmen Sylva.

I.

A fost odată ca nici-odată; dacă n'ar fi nu s'ar povesti.

Pe când se potcovea purecele cu 99 oca de fer, de da cu spinarea de cer și tot rămânea călcăiul gol, pe atunci s'a născut Pulcinel.

Când Pulcinel se pregătea să vină pe lume, se auzi o strașnică trăsătură în pădurea din dél, unde meșterul îl croia dintr'un brad, cu uneltele cari veneau singure singurele, de i se puneau în mână. Lucrul mergea repede, frumos și bine, înse meșterul, nu știu pentru-ce, îi trecu prin minte că un grozav Pulcinel are se esă din mânil sale.

Când înse noul născut se veđu isprăvit, el nu fu de fel mulțămît cu făptura sa, și, strîmbându-se urît de tot, dișe:

— Dar sunt al dracului de lat!

— Prostule! îi dișe meșterul, n'ai tu ore două laturi, două fețe și două părechî de ochi, ca se privesci în lume! Nu-ți-e destul atât? Ce mai vrei?

— Dar n'am inimă de loc și nici macar loc pentru o inimă!

— Dobitoc ce ești! In locul unei inimî nefolositoare și de prisos, ți-am pus ceva mai bun, o sforcică care se te cârmuiescă! Așa e lucrul mai simplu și mai sigur.

— Așa este! M'aș mulțami și cu sforcica, dacă n'ar trage-o alții.

— Dar nu ști tu, băiete, că și inima este numai o sforcică, pe care o trag alții?

Er Pulcinel, deschidënd nește ochi mari, răspunse plin de mirare:

— Și eu care credeam că ómenii pot face tot ce voiesc!

— Dar n'ai tu și o mască, puiele?

— Ce se fac cu ea?

— Ce se faci! .... Să-ți ascunđi gândurile!

II.

Astfel făcut, Pulcinel avea aerul unui înțelept, când sta atârnat de părete în totă frumseța lui, privind lumea ce-l încunjura: — mieii cei minunați de lemn și de bumbac, — copacii cei verđi și mândri, — corabia lui Noe, în care vererița era tot atât de mare ca și un căne, ér porcul cât cămila, — satele și orașele cele mari, ale căror case erau zugrăvite cu fel de fel de colori și aveau ferestile închise, de nu se deschideau nici-odată, pentru ca nu cumva aerul din lăuntru să se strice și pentru ca se nu pătrundă pulberea în lăuntru, morile ce se întorceau cu chieia și cari făceau tic! tac! și din cari morarul își scotea capul clătîndu-l, — stauiele pline de vaci pătate cu negru și cu corne adevărate.

Pulcinel ar fi fost mulțămît să se uite cu amëndoue fețele, ca să se bucure îndoit de tóte aceste frumsėti, mai cu samă de o gingașă păstoriță de lemn, cu rochițe rotundă, cu pălărie rotundă, cu capul rotund, cu ochii rotunđi: dar era atârnat de părete și nu se putea mișca.

Intr'o ți veni un domn cu o fetiță, care, îndată ce veđu pe Pulcinel, numai decât voi să-l aibă.

Meșterul îl luă de pe părete, ér fetița începù îndată să tragă de sfori cu putere grozavă, așa că bietul Pulcinel nu mai vedea și nu mai auđia nimic, căci făcea săriturile cele mai nebutnice, dar cu fața de tot serioasă, ca-și-când ar fi fost vorba despre vre-o afacere de stat.

Copilăța nu-l mai lăsă din mână, și așa Pulcinel părăsi raiul copilăriei sale și plecă în lumea mare. De altmîntrelea, el era mândru de acéstă schimbare.

III.

Acasă la fetița Pulcinel întâlni o numărósă societate, care-l cam puse pe gânduri.

Erau dómne frumoșe cu rochiî de mêtasă și cu pěr lung, crășori cari mergeau singuri, maimuțe cari cântau, dăntuitoare cu tamburinele lor și altele. El se simți de tot străin în mijlocul acestor mândre ființe cari îl priveau cu dispreț.

Dar fetiței îi era Pulcinel mult mai drag de cât tóte dómnele, orî cât erau ele de frumoșe, și nici nu se uita la dênsele. Ea nu se mai juca de cât cu scumpul Pulcinel, îi povestea basme lungi, făcându-i tóte mișcările și când ele erau bine executate ea isbucnea de ris, scuturându-și pletele, ér ochii ei străluceau de plăcere. Pulcinel făcea tot ce-i sta prin putință ca se-și mulțămiescă stăpâna; sforcicele lui tremurau de dragoste și iubire, ca-și-cum ar fi fost o adevărată inimă.

Intr'o nópte se petrecù ceva neobicinuit, care nici nu i-a trecut prin gând vre-odată. El veđu o față rotundă și luminósă uitându-se în lăuntru pe ferestră.

In lumea lui de altă-dată, la sfințitul sórelui, se închideau tot-déuna oblónene de fer cu sgomot îngrozitor. Nici nu-și putea închipui că putea se existe și luna în lume. Li tremura tot trupul când fața lunei se uita la dênșul cu suris prietinesc. I-se părea chiar că se apropie de dênșul, de óre-ce aluneca de-alungul ferestei, ca-și-cum ar fi vrut se între în lăuntru. Ah! cât era de frumoșă, de rotundă și de luminósă! Dar de-odată! Sfinte Dumneđeule! i se părù că luna își bate joc de dênșul și-și întorce fața dela el. Pulcinel zgudui atât de tare de sfóra de care era acățat, pentru-ca să se ieie după lună, încât căđu jos în genunchi; dar în deșert! frumoșa arêtare, după ce rise și mai mult se făcù nevedută.

IV.

Abia uitase acésta gróznică întemplantare, când étă că se ivi alta și mai grea. Găsit jos pe scânduri, el fù atârnat de brațul unui candelabru. Când sórele pètrunse în casă, Pulcinel zări pe părete ceva ce nu mai veđuse încã: umbra sa! Mai întâiu își închipui că este cineva care vrea să-l supere; dar veđënd că acel cineva nu se mișcă de loc. Pulcinel începù să-l amenințe cu mâna; necunoscutul făcù și el tot așa. Pulcinel ridicà piciorul ca să-l loviescă; celalalt făcù și el tot așa. Sări în sus ca să se arunce asupra lui; întocmai așa făcù și celalalt. Și celalalt îi asemăna atât de mult la față, dar era așa fără de trup, așa de neînțeles! Atunci Pulcinel se simți cuprins de o mare spaimă.

Păți și el ca mulți ómenî: i-a fost frică de tainicul necunoscut. Din acésta pricină el simți slăbiciune prin tóte sforcicele, tóte vâpselele i-să îngălbîniră și căđu într'un adênc leșin, din care numai mica copilăța l'a putut scóte, după-ce l'a mângăiat timp îndelungat.

Il sêrutase de altfel atât de mult, încât vâpselele lui cele frumoșe suferise grozav. Dar nu-i mai păsa lui de nimic, de când fața cea strălucitoare se întorsese ridënd dela el.

V.

O nouă spaimă cuprinse pre Pulcinel după câteva ȓile. Spaima a fost așa de îngrozitoare, încât tóte sforcicele lui, de altfel îndestul de șubrede, slăbiră într'atât, încât nu mai putură pune de loc în mișcare picioarele și brațele lui.

Étă cum s'a întemplant lucrul: Fetița dobândise un frate. Li trebuia decî și ei un copilăș înfășat, ca se facă și ea ca mamă-sa.

Și în adevăr se găsi un copil de lemn, pus într'un légân minunat, zugrăvit cu roș și cu albastru.

— Pulcinel! strigă fetița; veți tu, Pulcinel, avem și noi amândoi un copil!

Dar după durerea cea mare și după întristarea cea amară și după spaima grozavă prin care trecuse, bietul Pulcinel se simțea atât de slab, încât nici bucuria nu o mai putea suferi. El puse mâna pe copilul din lăgan și jură să-l ocrotască.

Când înse fetița se încercă să-l facă să sară de bucurie, sfōra se rupse în mâni;  r bietul Pulcinel remase încremenit și fără simțiri, ca o p tr , ca-și-c nd ar fi fost mort.

Cum mai pl nse biata fetiță, cu lacrămi ferbinți! c t  amară întristare! — »Dar dragă Pulcinel! vream să-ți fac o bucurie!«

Ei! ca se guste cineva bucuria, mai trebuie și putere, și putere nu mai era.

Cur nd înse părinti împăcară și mângâiară pe fetiță  ncredinț ndu-o, că omul în casa căruia se născuse Pulcinel, era un mare doctor, care îndată îl va vindeca.

VI.

Ca om pățit, care a v dut lumea, Pulcinel se  ntorse în patria copilăriei lui. Dar acolo nimenea nu l'a mai cunoscut, nici chiar meșterul care-l făcuse.

Era aș  de schimbat! El privea de sus cu am ndou  fețele lui cu m ndrie la oile, la păstorite, la satele, între cari își petrecuse  nt ta vreme a vieții!

Nimic nu-i mai era pe plac, după-ce v duse d mnele cele frumoșe, caii cei adevărați și oile cari strigau bee! bee! c nd le dai capul jos. T te i-să păreau aci s r ci , după cele-ce v duse în lumea cea mare din care se întorsese!

 n ac st  stare sufletesc  el a fost dres, spălat, v psit din nou și întărit cu alte sforicele, pentru că fetița nu voia un alt Pulnicel nou și venia în fiecare di ca se vadă cum  i mai merge cu sănătatea.

 n sfirșit Pulcinel se întărise și era în stare tot aș  de bună și de minunată ca înainte. El g ndea cu bucurie cum are se  ntorc  spatele vechiei sale patrii, c nd o ulim  lovitură și mai amară de c t t te celelalte, îl isbi fără de veste.

O nemărginită umilintă! Cum era el acățat de părete, v d  deo-dată o păpușă cu f rte multe închieturi, care putea să se misce mult mai bine de c t el, putea se șadă și se str ng  în brațe, se m n nce singură și se umble.

 n acel minut el simți, că i-se rupse ceva într' nsul, dar nu scia ce; simția înse bine, că era rănit de m rte.

Meșterul nici nu băgă de samă ac sta nenorocire și-l trimise din casa sa ca  ns n șat.

VII.

— Hei! . . . hei! . . . Pulcinel, băiete, ea se fim acum veselă striga fetița în bucuria ei. Scumpe Pulcinel! ea sară cu mine! j c  cu mine!  t  ne  r împreună!

Juca fetița cu d nsul prin casă și trăgea cam tare de sf r , pentru-că i-se părea că el nu răspunde în de-ajuns la bucuria ei.  se p r  chiar, că Pulcinel este prea serios. După o nouă sm ncitur  sf ra se rupse,  r brațul drept c d  și rămase fără mișcare.

 n fața acestei nenorociri fetița se opri scurt, se încrunță de n cas, își asvirli pretinul din dosul ușei, pentru-că își închipuia că nu o mai iubese.

Și el sermanul își dăduse at ta ostenel  ca se și ascundă întristarea, sărind de bucurie c t putea, ca și mai nainte, numai și numai ca mica lui pretin  se nu fie întristată pentru amorul lui!

Ne mai av nd nimic de așteptat, el sta întins jos, părăsit, rănit, cu sforicele rupte, dat cu m nie la o parte de mica sa st p n . El nu mai voia se trăiască, căci v duse că lumea nu-i e de nici un folos, că este un netrebnic și că se găseau păpuși frumoșe cu închieturi, cu mult mai bune de c t d nsul. Plin de amărăciune el adormi.

VIII.

Pe c nd durmea, el av  un vis f rte frumos. Se v d   r și în raiul copilăriei sale, cu oițele, cu copacii, cu corabia lui Noe și cu m ra.  itase luna, d mnele îmbrăcate cu m tas , mielușei cari strigau bee! umbra cea  np im nt toare și păpușă cea cu închieturi multe. — uitase și durerea ce-i pricinuisse fetița, — t te erau uitate!  i veni  r și în minte visul fericit al copilăriei lui, și acest vis i se părea cu mult mai adev rat dec t realitatea și mai frumos de c t întréga lui vieță am rit .

Credea că este un Pulcinel prea fericit și nici nu simți, că copil ta scoborind scara și sărind cu o nouă păpușă cu închieturi în brațe, îl călca fără de v ie și fără se-l  i v dut. De ac sta amărăciune a fost ferit, pentru-că fusese tot-d una un Pulcinel f rte cu minte, f c ndu-și cu plăcere datoririle.

IX.

Dar fetița se  ntorse numai dec t înapoi și găsi pe bietul Pulcinel strivit. Nesciind că chiar ea singură îl adusese în ac st  stare, ea  vinov ti pe toți și pe t te pl ng nd și  ncep  să-l iubesc   r și ca mai nainte. Voia cu ori-ce preț să-l t m duesc ; îl puse dec  în cel mai m le pat al uneia din cele mai frumoșe d mne de m tas , dic nd: că aci trebuia să se vindece; căci nimeni în lume nu-i făcuse at ta bucurie ca scumpul ei Pulcinel.

Ah! dar el sermanul zace strivit; nimeni nu-i mai putea da înapoi vieță, nici lacrămile, nici dorul, nici laudele. Căci lauda nu-l mai putea  veseli, de óre-ce mort fiind, nu o mai putea auđi. Acum pentru  nt ia  r  nu mai putea se m ng ie pe buna sa st p n , după cum făcea odinioră. Nici un cuv nt macar nu-i mai putea spune. Oh! Era o mare jal !

X.

Atunci Pulcinel se simți de-odată f rte bine.

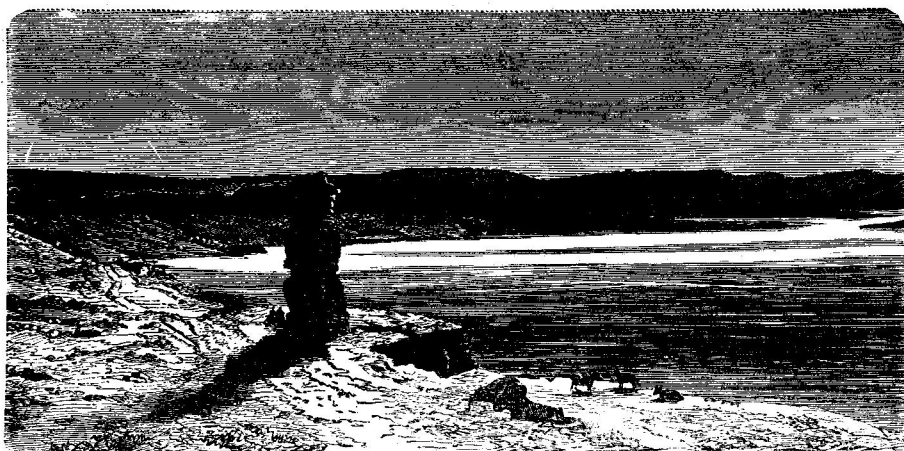
 n timpul noptii, pe c nd t t  lumea durmea, luna întră în casă; ea privea cam la o parte puțin cam tristă:  r gl sur  începură să se auđ , ca-și-c nd t te muzicele din micul său raiu din tinerețe se înțeleseră împreună ca se c nte în același timp c ntece doioșe;  r copacii cei mici șopteau între d nșii încetisor, r ta morii se mișca, mielușei de lemn altă-dată nebăgați în samă, diceau: bee! și păstorite, dănțuiau și cele mai frumoșe păpuși cu închieturi îl  mbr șau.

 r din cerul p pușei de lemn, cel mai venerabil dintre Pulcineli, ce s'a v dut vre-odată,  i întinse m nile sale și-l atrase cătră d nsul.

O lumină strălucitoare îl învălui din t te părțile și, cu totul schimbat la față, Pulcinel își lăsă pe p m nt masca și sforicele, sburând înaripat acolo, unde nu mai e nici un năcaz, nici rușine, și unde totuș e loc mic pentru cel mai umil Pulcinel, adese-ori loc mai pe sus dec t pentru d mnele îmbrăcate în m tas , ce nu au fost de c t frumoșe, dar cari nu și-au dat ostenel  se  veselesc  pe copii cum a făcut Pulcinel cel nebăgat în samă.

Dunărea la podul lui Traian.

Ōstea romană trece Dunărea pe pod de luntre.

Traian la porțile de fer.

Un sol al Dacilor inaintea lui Traian.

Din propria ei putere.

— Novelă de George Simu. —

(Urmare.)

Trecuse luna lui Maiu. Iunie apărea în totă splendoră.

În aripa stângă a castelului se pregăteau patru odăi — ca se primescă pre tinărul Conte Arthur, nepotul cel mai mare a Contesei G., care se întorsă dela universitatea din Paris, unde își făcea studiile.

Grajdurile începură a fi mai bine îngrijite și personalul servitoresc înmulțit, — deore-ce Contele sosea cu un prețin francez, ce voia se facă esperință în Ardél și astfel le trebuia puși la dispoziție cai frumoși de călărit, — calese elegante și servitori.

Abia trecuse jumătatea lui Iunie și Contele sosi.

Tinăr de 22 de ani — brun, înalt și cu ochi senini albaștri.

Brun și ochii albaștri ideal de fată mare.

Er însoțitorul său un bărbat ceva-și mai în etate, mai scurt — gros — cu ochi mici verzi și cu zimbet reuțacios pe buze; Viconte C. era chip de om viclen, Parisian astut, — care scia încurca pe alții — dar pe sine se scia scote.

Au sosit dimineața — foarte de dimineață și fără se conturbe pre Contesa și-au ocupat odăile arătate de castelan. —

— Cât ai crescut de un an, scumpul meu Arthur, strigă Contesa la întâlnire, sërutându-și nepotul.

— Mi-a priit bine aerul Franciei buna mea mătușă. Etă-ți presēt pe prietinel meu Viconte C.

Contesa și-a fixat óspele, l'a resalutat cu respect și i-a întins mâna, pre care Viconte o sărută cu supunere.

— Și totuși acēsta femeie ce a trecut, după cum vom vedea, prin dureri destul de arđetóre — a simțit un fel de antipatie la prima convenire cu acest óspe și s'a gândit: Tóte erau mai bine — dacă Arthur venia singur!

După câteva minute Arthur voia se sē retragă, dar Contesa îl agrăi muștrător:

— Cum? Arthur? și nu întrebă nimic de fratele tēu, de scumpul Eduard?

— Ah! imi uitasem! — rēspunse Arthur distras.

— Veđi dragul meu nepot, e fórtē trist lucru, că-ți uitase-și de fratele tēu. Ce bine că mai trăesc eu! Cine ți-ar mai aduce aminte de el?

— Era cam pișcător rēspunșul Contesei, — dar' drept, — și unde se află pe fratele meu mătușă dragă? Aș dorí se-l ved.

— Indată, — și un clopoțel sună — apoi la moment întră un copil drăgălaș, sglobiu ca de 7 ani, grăbit cum îi era obiceiul tot-déuna când mergea la mătușă sa, ér pe urma lui o fată ca de 19 ani, sveltă — modestă, dar acum îmbrăcată deși simplă cu o rară eleganță.

— Bunul meu Eduard! atât putu đice Arthur, și-și sărută fratele. Nu de emoțiunea revederei fratelui însă nu a continuat, ci surprins de aparițiunea ce-i urma.

Prietinul său — francesul — suríse cu maliție. A observat pe Arthur și-și cunoscea prietinel. E stângaciu ca tot-déuna se gândi Viconte. E în stare se roșască sub privirea unei servitóre — dacă acea cât de cât e curățică. Ce natură nefericită!

Contesa a observat totul. Observatóre escelentă, nu-i scăpă nimic din privire. Dar în ochii ei se ivi milă față de nepotul său. Nu-i plăcea de fel societatea în care întrase el. Nu-i plăcea de frances. Și ca și când ar fi pătruns în sufletul lui, ea se întorsă spre amēndoi și le đise cu afabilitate și resolută:

Ați vedut pe Eduard domnií mei, — acum vē recomând pe crescătórea lui — pe buna mea, pre neintrecuta mea Sabina Panaitescu.

— Al doilea suris mai malițios încă se ivi pe buzele Vicontelui C., ér Arthur se gândi: óre de când are mătușica obiceiul de a-și recomandá servitórele aristocrațimii?!

N'a đis înse nimic.

De o parte se cam temea de mătușă-sa, ér de altă parte privind acea figură măiestósă și gingașă tot de-odată sublimă în simplitatea ei — i se părea că ar fi o profanare a frumosului când ar vătămă-o, — rēspunse deci numai prin o ușóră înclinare.

— Veđi Arthur — pe đșóra mama mi-a trimis'o — din cer. Ca se fie cineva bună cu mine ca mama și blândă ca ea.

— Imi pare bine đise Arthur, ca se rēspundă micului Eduard. — Pe Sabina nu o învrednici nici cu un cuvēt.

Deși fată de preot numai, crescută în lipsă și necasuri, — totuși Sabina poședea atăta istețime, — avea atăta judecată cât mai că s'ar fi putut împărți la dóue aristocrate; — deci observă și reuțatea francesului și ambiția lui Arthur. Nu o atinse înse neplăcut de fel. — Pentru ce? își gândea ea. Cine sum eu? Au dóră nu aceea ce mé consideră Contele și Viconte? — O fată ce stau în serviciul Contesei.

— Dar domnule nepóte, — continuă Contesa, — voiesc se sciți că sunteți la mine, ca atare ve aduc la cunoscință, că d-șóra mi-a câștigat inima întră atăta — încât pentru mine e indispensabilă. O consider ca pe una din cele mai de aproape consăngene — întelegi Arthur, o consider ca pe o nepótă dulce — și mé rog ca astfel se fie considerată.

Mē simt obosită. Imi pare bine că ați venit și Vē concediez.

Tinerii se retraseră, Sabina asemenea.

Noi se pătrundem în chilia fiecăruia pe rând.

Contesa după ce se vėđu singură se trânti obosită pe canapă esclamând: Sfinte Dómnē! nu-mi mai recunosc nepotul! Ce-a făcut civilisația apusului din el! Ce bine că am observat la timp! Unde-s gândurile lui senine? Iubirea lui de ai sei? de fratele său? de mine? . . . . Francia cea democrată, care își omórá regii, astfel de aristocrațime cresce?! . . . . care pe o fată cinstită și din părinți de omenie, nu o ține vrednică de a-i adresa un cuvēt curtenitor — atunci când acea fată e recomandată de mine . . . . E scărboș! . . . . Dar voiu veghia . . . .

Sabina întrând cu Eduard în odaia lor — micul copilaș îi prinse mâna cu drag și-i đise: Óre și eu când voiu fi mare voiu fi ca Arthur? . . . . Voiu vorbi puțin și voiu fi distras??

Sabina își sërută odorul și đise: D-ta vei fi tot-deaunea copilul și fratele meu cel bun — așa-i?

— Da, da . . . . frate bun . . . . rēspunse Eduard mulțămit.

Contele și Viconte când sē vėđură singuri isbucniră în ris homeric.

— Curios, đise Viconte, în adevēr tēra vóstră e tēra curiosităților. La voi crescătórele de copii sed alătorea cu stăpânii lor. Trebuie se facem ca civilisația Parisului se pătrundă și în creerii munților voștrii de granit.

— Cu greu vei face-o acēsta frate, đise Arthur. Dar se lăsăm civilisația. Cum ți se pare? . . . . nu-ți aduci aminte cum o chiamă?!

— Sabina? rēspunse francesul și pocni din limbă.

— Da Sabina, cum ți se pare?

— E o fetișóră frumósă nu-i vorbă, — dar cam prostută. Vėđutu-o-ai că sta ca o madonă cioplită din marmură, cu privirea în pământ și . . . .

— Ei frate! cređi că e așa de próstă precum s'arată?

É se fim singuri cu ea. Ai vedea că-i gentilă și drăguță. Așa fac fetele în prezența dómnelor bētrâne, — dar ce te învēt eu pe tine! . . . .

— Pe mentorele tēu — continuă cu ris sarcastic Viconte C.

— Da, pe mentorele meu; — dar mai ieri alaltăieri cu ocașiunea ultimei aventuri, — mi-ai fost cam réu mentor. O pățam de nu păraseam Parisul.

— Scumpe Conte! tu porți vina. Ai luat-o prea cu grosul — prea pe față. Curtea se face mai pre încetul — mai pre ales nevestelor ce au bărbați . . . . Dar a trecut și pace . . . . Acum se ne dăm fără grijă veseliei și petrecerei.

— Da, vom vâna, vom face preumblări călare, ținutul e romantic, pivnița mătușei plină de vin, și . . . .

— Și adause Viconte cu ris sarcastic și Sabina durduia și drăguță. . . . .

Sermană Contesă! Ce fericită ești, că nu auzi conversația nepotului tău! Tu care l-ai trimis la procopsală cu celea mai nobile intențiuni, ai vedea ce-a făcut »Apusul« din nepotul tău. — Un pierde-vară, un om apucat spre prăpastie. Ore se fi sosit acasă la timp — ore se mai fie reîntorcere de pre calea apucată . . . . Vom vedea!

* * *

Au trecut vre-o două săptămâni. Se făceau pregătiri de vânat. Contesa concedea totul nepotului — cu gândul se-i studieze aplicările. Ôșpeților nu le lipsea vinul cel mai bun și petrecerile. Ei făcură și primiră vizitele aristocrației din jur și astfel era speranța de o companie vânătorescă.

La mäsă erau tot-deauna împreună. Sabina deși — își ceruse concediu dela Contesă — ca se o dispenseze a asista la mäsă pe cât timp sunt aici Contele și Viconte, — nu obținuse această concesiune — din contră Contesa îi răspunse foarte precis, că are mare lipsă de presanța ei.

O genau foarte mult privirile întâpătore ale celor doi tineri. Multe momente chinuitoare a avut ea. Dar purtarea ei era atât de corectă, răspunsurile ei în vorbire așa de demne și cinștite, încât iubirea ce-i nutrea Contesa, începea să se schimbe în admirațiune.

În o sëră Contesa lipsi dela cină. O durere de cap o rețină în odaia sa.

Tinerii cari în prezența Contesei abia învredniceau pe Sabina cu câte o privire — de celea mai multe ori provocătoare și insultătoare — acum începeau a-i face curte.

Ômeni esperti într'u a cuceri — începură cu laudele.

— Mai sunt multe d-șore ca dta în țera d-vostre — întrebă pre Sabina — cu zimbet ce voia a fi gingaș. — francesul.

— Eu nu sum o persoană așa distinsă, cât se merit acest compliment — răspunse serios și lin Sabina.

— Și totuș adăugă Arthur, fie-cine e consciu de darurile sale naturali, — de calitățile sale, de frumșeța sa. De sigur și dta o sci această, pentru ce vrei dar se delături un răspuns mai precis.

Eu răspund tot-deauna precis și drept și cred că și răspunsul ce dădui dlui Viconte a fost nu numai precis, ci și curat adevăr.

— Te asigur însă d-șoră, că prietinel meu dl Viconte ți-a spus un adevăr și nu un compliment numai, precum te-ai esprimat dta.

— Ori ce vorbă lingușitoare e compliment și fiind-că eu stau mai pre jos — decât ca — onestă fiind — se pot fi lingușită din partea dlui Viconte — de aceea ori-ce laudă mi s'ar aduce, în speția laudei de mai sus, — iertați-mă se vi-o spun, că deși vă respectez — o rësping . . . .

— D-șora mea vorbesce tot-deauna adevărul, strigă micul Eduard. Eu vă asigur de această. Mi-a spus mie mătușica!

— Tu n'ai dreptul se te amesteci în vorbele ômenilor mari, iubite Eduard — reflectă cam necăjit Arthur.

— Micul Eduard se uită mirat și întrebător la Sabina. Această-l sërută pe frunte cu drag.

— Veți am știut eu că am drept, continuă érăși Eduard, — pentru că d-șora mi-a promis, că de câte ori voiu face bine mă va sërută . . . și étă că m'a sërutat!!

— În țera mea începă din nou Viconte, — în țera mea d-șorele de condiția d-tale se simt fericite când primesc dela ômeni ca noi complimente.

În țera D-Vostre dle Viconte dacă e așa — apoi sunt de plâns fetele sërace, căci le lipsesce adevărata creștere, creșterea cinștită și morală, creșterea după inima lui D-deu, respunse Sabina încrêțându-și nițel fruntea.

Arthur remasă fermecat. Așa cam indignată cum era — Sabina părea cu mult mai frumôsă încă. O frumșeța ce se respândesce pe fața iluminată de aureola ce o dă fecióra.

Ce tablou frumos representa ea cu Eduard ce se lipise de sinul ei și o îmbrătoșase, ca și când ar presimți o primejdie nevêdută.

Dar Arthur ca și francezul se fermecară numai de frumșeța ei trupescă. Erau cu mult mai întunecați, mai mici la suflete, decât se potă înțelege mărimea acestui suflet candid.

Spre astfel de înțelegeri — nu sciintă se recere — ci creșcere înaltă, morală, creșcere de care el și prietinel său își bâteau joc.

— Și totuși continuă francesul, nu e bine ca D-ta te nisuesci din tôte puterile ca se delături dela D-ta admirațiunea ce-ți manifestăm și carea provine din iubirea ce ne-a cuprins — decând am avut norocul a te întelni.

De iubirea D-Vostră mă simt onorată. Mă voiu nisui se mă fac vrednică de ea, prin aceea, că vă voiu fi supusă și devotată.

— Acesta e cel mai minunat răspuns ce ni-ai dat în astă sëră, continuă Arthur.

— Mi pare bine că v'am putut cauza plăcere, și dacă îmi dați voie eu mă depărtez cu micul meu Eduard.

Cu acestea Sabina se ridică, făcū un compliment și plecă.

Tinerii rëmaseră singuri.

— În adevăr ce pagubă de fetița această, că nu e aristocrată, dișe acum Arthur, ca și când și-ar continuă gândirile.

Un ris sarcastic i respunse. Dór nu te-ai amorisat acum la bătrânețe. Ce suflet șiubred. Aristocrată de ar fi — ar fi mai rău.

Tot ce-i mai sus e mai greu de cucerit. La fetișcanele aceste țerance când le vorbesci între mai mulți sunt sfințe și nevinovate. Vorbesce-le însă între patru ochi și vei rëmânea surprins de rezultat.

Ciocniră păharele, cine scie a câta oră? Fetele li-se aprinseră, ochii le schinteiau și părăsiră refectoriul, beți pe jumătate de vin, pe jumătate de ochii Sabine, — cum dișea francesul.

În coridor Sabina trecea spre bibliotecă pentru ași lua ceva lectură de sëră.

— Ați eșit la preumblare D-șoră? o agrăi Arthur, precând Viconte își continuă calea.

— Ferescă D-deu, merg în bibliotecă se-mi aflu ceva de cetit.

— Mi permiți se te însoțesc?

— Cu mulțămită dle Conte, deși nu sci prin ce am putut-o merita această.

— Ia lasă nu te mai face. Sci că ești frumôsă și tot te mai îndoesci de meritul ce-l ai.

— Dacă sunt frumôsă eu ce e drept nu pot judeca, dar despre aceea sum sigură, că frumșeța nu e merit, ea e o calitate.

Dar abia sfêrșise Sabina și contele Arthur uitându-și poziția, călcând în picioré tôte regulele bunei cuveninție și se repeđi spre ea închiđându-o în nervósele lui brațe.

— Ești un stricat și miserabil, care insulti o fată fără ajutor și protecție, pentru că ești mare și puternic. Mi-e rușine că te-am respectat cândva, strigă Sabina și-l respinse cu tótă puterea ce poșeada.

Arthur se retrasă, ca trăsănit lângă zid. Nu se asceptasă la așa ceva. Dar înainte de a se desmeteci — glasul contesei ce eșia din o ferestă orbă a coridorului îl desceptă deplin.

Era un glas plin de amăriciune și indignațiune:

— Vino copila mea aci. În casa mea nu vei fi nici când fără de ajutor. Dacă e miserabil nepotul — e nobilă mătușă. — Nópte bună Arthur! . . . Te compățimesc!!

Și contesa dispărū cu Sabina în bibliotecă. — — —

(Va urmă.)

DIN ALBUMUL NOSTRU.

O vedere din orașul Bistrița.

(După o fotografie de A. Roșu.)

Bistrița unde se tipărește această revistă e un oraș mic, dar frumos și cu o situație de tot plăcută.

A treia parte din locuitorii orașului sunt români în mare parte măestrii, ómeni harnici și iubitori de progres.

Cam de când s'a mai sporit și numărul inteligenților români din Bistrița poporul a făcut progrese îmbucurătoare ceea-ce este de a se mulțami bravilor săi conducători, precum am arătat și în numărul I al »Revistei Ilustrate« din anul trecut.

Progresele făcute pe toate terenele se pot constata prin fapte săvârșite, căci până când mai nainte numai cu 20—30 ani, românii din Bistrița nu aveau de cât o biserică rea de lemn, nisce case parohiale de lemn, foarte slabe, o școlă de nici o treabă și nici un măestru român afară de câțiva cărămidari și zidari, astăzi totul e schimbat, și putem fi mândri de purtarea fraților nostri Bistrițeni, pentru că atât poporul, cât și inteligența a făcut progrese cu pași giganticii.

Astăzi vedem în Bistrița o biserică de cât carea mai mare, mai solidă și mai frumoasă rar se mai poate afla o altă biserică românească.

O școlă cu doi învățători și o casă parochială corespunzătoare.

Un institut de credit românesc cu edificiul său propriu în cea mai frecventată stradă din Bistrița.

De asemenea o societate comercială cu casa sa proprie.

O reuniune de cântări.

O reuniune de înmormântare.

O mulțime de măiestri dintre cari unii atât sunt de pricepuți, destri și versați, încât ș'a eluptat onorul de a fi recunoscuți chiar și de străini ca cei dintăiu în tagma lor, precum e fotografal Roșu, pardositorul Murășan și alții.

Mai vedem, că și pe cale privată românii au făcut progrese îmbucurătoare în acest oraș — căci până când mai nainte vreme

nu vedeai o singură casă românească mai de dai dómne în Bistrița, astăzi îți ride sufletul unde veđi mai pe toate străđile căsi proprii de a le românașilor nostri care de care mai frumoasă.

Ilustrațiunea noastră de pe pag. acesta ne reprezintă o vedere din orașul Bistrița, capul străđii numite a Spitalului cu cea mai frumoasă casă din întreg orașul.

Par' că ved bunule cetitoriu ce impresiune plăcută îți face privirea acestui edificiu măreț lucrat cu multă artă și gust.

Par' că ved cum îi admirî frumșeta.

Par' că ved câtă curiositate îți face.

Ear' când îți voiu spune că și casa acesta încă e a unui român din Bistrița, a avocatului Dr. Demetriu Ciuta, cred că nu numai vei admira-o, ci totodată te vei și bucura de progresul românilor Bistrițeni.

Cercuitorul.

„Dómnă, n'ai de cercuit?
Vr'un ciubăr cât de dogit.
Deu ți-l fac! — Pe omenie
Nici o plată nu mi da mie
De n'a fi cum ai dorit!“
— Dice Moțul —
Dar pe Leana la fântână
N'o mai scapă din ochit.

„Hei Ileană, — ai aușit?
Dai ciubarul cel dogit.“
Dice dómna și se duce.
„Se vedem cu cât li face!“
— Intreba Leana —
„Se-i spun Dómnai la plătít.“
.... „Ia mi da o gura dulce“
„Și plata s'a isprăvit“ ....

Leana-i roșie de mânie.
„Așa vorbe-mi spui tu mie?
Las' ciubarul! — Nu ți-l dau!
Tu ești Moț viclean și rău,
Cređi că mor de dorul tău?
Ți-ai găsit'o!“
„Leană pentru Dumneđu ....
Ce-ți făcui eu ție?“

„Când ți-am spus ce socoteam
Nici o silă nu-ți făceam!
Dacă nu-s de sama ta?
Noroc bun și eac așa!“
Și cu cercurile-n spate
El de Leana se desparte
Apoi ție:
„Uita Leana ce țieam!“

„Viața bună! — eu mă duc
Leano, — tu mă faci năuc!
De ce plângi? — Ce ți-am făcut?
Nici un lucru reu n'am vrut!
Că doriaș se te sêrut?
Mi-ai fost dragă — ei ș'apoi?
Nu se pôte pela voi?
Értă-mă și-acum mă duc!“

„Na ciubarul și mai stai,
N'am știut că ce gând ai!“
— Leană! ... Deu? ... M'ai zăpăcit ...
Cum fu vorba de plătít?
Dă-mi arvună! .... Veđi așa! ....
Leano! — Când ne-om cununa?
Leana rîde
„Bade când vrei dumneata!“

Sibiu 1898. Maria Ciobaș.

La icónă.

Stă-n genunchiată sub icónă
De-a pururi Vergurei Marii,
Indurerată i-e privirea
Frumósă-a ochilor caprii
Și în cucernicia-i sfântă
Naivă ca și un copil
Cu glas tremurător se rógă:
„O Dómnne, Dómnne, adă-mi!“

În plóia razelor de lună
Se scaldă pèrui despletit
Și ca-ntr'o haină de lumină
Ființa i-a învelit ...
Iar sinu-i săltăreș se sbate
Și cruce mânilor le-a pus
Plângând întrebă de icónă:
„O Dómnne, Dómnne unde-i dus?“

Ș-atâtea-i trec acum prin mînte
Și nu'nțelege rostul lor ...
Mai erî grăbea se o revédă
Cu-atâta dragoste și dor.
Ș-acum deodată se'nfióră,
I vine un gând întunecat,
Cu glasul stâns abia rostește
„O Dómnne, Dómnne m'a lăsat!“

În hohot plânsul o înecă
Ș-astupă fața-n lungul pèr
Icóna nu i-a spus o vorbă,
Dar scie ea că-i adevêr ...!
S'a dus ca-n veci se nu revie,
A fost un crud înselător ...
Acum un singur dor mai are:
„O Dómnne, Dómnne-aș vrea se mor!“

Emiliaș.

La L . . . .

Zădarnică este încercarea
D'a 'ntórce vremile 'napoi,
Când bine veđi tu, că uitarea
E pusă stavilă 'ntre noi.

Acea iubire înfocată
Cu patimă și dor nespūs,
Ce pentru tine avui odată
Nenorocire mi-a adus.

Drumeș sum ađi din țeră 'n țeră
Străin și pribegiei dat,
C'o sórte tristă și amară
Tovărășie am legat.

Trăește, dar în fericire
Viața trece cias de cias,
Că 'n al meu suflet din iubire;
Nici urmă ađi n'a mai remas.

Teodor Oltean.

Botanica poporană.

Alunul. Acest arbore infloresce numai în noptea Sf. George. Până la ziua florile lui cad, prin urmare nimeni n'a văzut florile alunului.

Când toamna se ved multe alune în alunii, sau ghindă multă în stejari, e semn, că érna va fi lungă.

Băcanul. Este un arbore, ce crește prin Brasilia și din a cărui lemn se scote o colóre roșie, cu care se vâpsesc ouele pentru sêrbătorile Pascilor. El ne vine în comerț, în forma unor mici așchióre sau roșături, cunoscut fiind pe unele locuri sub numele de »lemnusel.«

În multe sate din Oltenia și Muntenia, țeranii au obiceiul ca în dimineața Paștilor, pun în apa, cu care se spală pe față și puțină zémă de băcan, creșdend, că dacă sêvêrșesc acêsta, vor fi sănătoși totă vara. Obiceiul diferă însă în alte localități prin aceea, că îndată ce ómenii au venit dela biserică, se uită în óla cu zémă de băcan, ca se fie totdeuna tot rumeni și frumoși. În Ardél se spală cu apă dintr'un blid în ziua de Pasci, în care au pus ou roș și ban de argint.

Bozul. Poporul scie că odată cu cócerea strugurilor flórea bozului înegresce. Din acêstă, flóre țarancele estrag o colóre verde albastră, cu care își vâpsesc diferite strae.

Bozul se mai întrebuintează în popor și la jocul numit »paparudă«, care se face mai ales, în timpurile secetóse, de obiceiul Joia și Dumineca, între Pasci și Rosalii. Mai mulți copii se duc la o fântână mai apropiată, unde se acopêr cu foi de boz, de sus până jos, fiind bine legate. Foile dela umêr se pun de obicei cu vêrful în sus, pentru ca picăturile de apă să se oprêscă pe foi și se strălucêscă la sóre, așa cum picăturile de plóie strălucesc pe plante. După paparudă se mai duce și un altul, care se-i apere

de cânii și se primêscă darurile dela ómenii. După ce s'au pregătut bine, plêcă prin sat și ajungênd la casa fie-cărui om, încep a juca, cântând în gura mare:

Paparudă, rudă,
Eși afar' de udă;
Cu gáléta lată
Peste totă glótă;
Cu gáléta nouă,
Dumneđu se plóuă;
De Joi, până Joi,
Se dea nouê ploi,
Unde-i da cu plugu,
Se curgă ca untu;
Unde-i da cu sapa,
Se curgă ca apa etc.

Aceste cuvinte se repetă de mai multe ori pe când ómenii aruncă apă pe ei. Astfel, se duc din casă în casă până termină tot satul. Jocul acesta are de scop invocațiunea plóiei și în cele mai multe localități se face de țigani. (Balaci Mateescu-Șuica-Olt.)

Bradul. Scie totă lumea, că Sf. Ilie se supără de multe ori pe draci și pe ómenii. Când se supără pe draci, e mai necăjit ca ori când. Dracii fug dinaintea lui și se pitulă prin arborii și mai cu sémă prin brađii, cari sunt mai deși. Însê nici aci, nu-si găsesc scăpări și caută să se vire în lemnul bradului. Când însă e aproape ca Sf. Ilie se pue mâna pe ei, dracii es din lemnul bradului și fug în altă parte, ér în locurile unde au stat pitulați viră câte un cuiu. Aceste cue le vede ori cine, în scândurile de brad avênd o colóre mai închisă și mai tari ca lemnul.

Forțofoiu Alexe-Cărpiniș Gorj.

DIVERSE.

Escamatorul în salon.

În sările lungi de érnă, precum și în frumósele după amedi de vară, de multe ori ne surprinde producțiunea ingenioasă a unui sau altuia dintre cei preșenți, ba de multe ori credeau că producțiunile aceluia sunt Dđeu scie ce măestrie mare. În sine însă sunt nesce lucruri ușóre, cari însă fac mult haz și petrecere în societate, din care causă voi descrie aici câteva mai ușor de produs.

1. *Cum se póte băga un ou de gâină întreg în o sticlă de bere (gólă) fără de a sparge oul sau sticla.* Resolvarea acestei probleme este la prima aparință imposibilă, este însă fórte ușoră. Punem oul în oțet de vin și-l lăsăm acolo până se móie, căci în oțet de vin cója oului se móie așa de tare încât ușor îl putem băga pre gátlejul unei sticle de bere (gólă) fără a-l sparge. Îndată ce oul este întrodus în sticlă, o umplem cu apă și oul își recapătă forma sa originală.

Acêsta este o producțiune, carea produce admirațiune generală dacă o producem așa cum am vêdut'o eu: Producătorul arată un ou publicului, apoi deschide ferêsta și-l aruncă departe, apoi afirmă că oul a căzut în o sticlă gólă și că e întreg. Se'nțelege, o sticlă, în carea a băgat oul după modul de sus, o pune mai înainte sub ferêstă și trimite pre careva dintre óspeți după ea, carele se póte convinge că e un ou întreg în ea și că oul e adevêrat pot vedea cu toții.

2. *Modul de a preface din lapte curat: sânge.* Producătorul arată publicului în o sticlă albă, transparentă laptele. Ca cei pre-

șenți să se convingă că în adevêr e lapte gustă atât el, precum și mai mulți dintre cei preșenți, căror li-sê predă spre gustare. — Apoi pune rêmêșag cu careva, că laptele îndată ce l mesteci cu zăhar se preface în sânge. Spre acest scop producătorul ține la îndemână 5 pachetașe în hârtie albă cum se dau pravurile medicale în apotecă, — desface vre-o două și le dă se guste că în acele se află zăchar sdrobot fin. În a 6-lea pachetaș însă are sare de piatră de vin (germ.: Weinstainsalz,) cam două vêrfuri de cuțit. Acest pachetaș îl tórnă apoi în sticla cu laptele, carele spre uimirea celor preșenți se coloréză roșu ca sângele. A schimba acest pulver cu unul în care se află zăchar e lucru prea ușor. Efectul este fórte mare.

3. *Bilet incombustibil* se póte pregăti fórte ușor, dacă îl lăsăm să steie o óră în o soluțiune tare de alaun; acesta îl putem pune în foc — după ce s'a uscat — unde ținêndu-l câtva nu se va aprinde.

Mai amintesc încă numai o glumă carea e interesantă și face mare haz.

La un amic al meu eram în o séră mai mulți. Unei fetiță tineră cineva i făcù cu creta o trăsură pe frunte. Amicul nostru sári numai decât și đisă:

— O mē rog draga mea îți aduc la moment apă să te speli.

Apoi adusă în un lavor apă și o ștergură. Copilița se spală, dar ce mirare: când începù a se șterge cu ștergariul totă fața-i era: négră. Un rís, un hohot nespus, o perplesitate ne mai pomenită din partea copilei, carea nu sciea de ce rídeam cu toții.

Cerui esplicare și primii instrucțiunea următoare: La gogóșe de stejar (Gallusäpfel), le piséză fin apoi le frêcă bine în o ștergură. Disólvă în apă de spalăt puțin vitriol. Dă să se spele cu apa, care e curată, apoi să se ștergă cu ștergariul care asemenea e alb: fața-i va deveni négră.

I. Nițu Pop.

Bibliografii.

A apărut Nr. 1 (Ianuarie 1899) din interesanta fôia lunară „Revista Poporului“ de sub direcția d-lor C. N. Chabudean și Petru Vulcan, cu următorul sumar: Cronică universală. — Lazar Nicolescu. — Voetineanu (Portret biografic.) Revista Poporului. — Pe drumul lui 1899, P. Vulcan. — Baba Sanda (novelă), P. Vulcan. Apicultura, (fundamentul stupăritului rațional), R. N. Begnescu. — Partea agricolă și științifică. S. P. Radian. — Funerare din Vra-vuri (poesie), P. Vulcan. — Știința, Sabiens. — Nădejdea din urmă (poesie), G. Crăciunescu. — Mórtea lui G. Filiti (portret, biografie), Redacțiunea „Revistei Poporului“. — Cronică medicală (cancerul), Dr. Assaky. — Economie (lucrări economice), I. P. — Jale (poesie), A. St. Vernescu. — Unui suflet iubit (poesie), P. Vulcan. — Higiena, Astran. — Neîmpecat (poesie), Smara. — Partea literară (mórtea), Jonică. — Epigramă, A. I. N. — Inventiuni. Bibliografie. — Spectacole. — Licitațiuni. Ilustrațiuni: Lazar Nicolescu Voetineanu. — G. Filitti. Acéstă frumósă revistă ar trebui se nu lipsescă din casa nici unui Român. Birourile redacției și administrația str. Speranței Nr. 48 București. Abonamentele încep dela Nr. 1 al fiecărui an. Se plătesc anticipative.

„Familia“ cea mai veche fôie beletristică dela noi, ce apare în fiecare Duminecă la Oradea mare. Proprietar, redactor răspun-dător și editor: Josif Vulcan, are în numărul 5 dela 31 Ianuarie (12 Februarie) 1899 următorul sumariu: Petru Vulcan cu biografie și potret. Sfinții în altar, poesie de P. Vulcan. Cugetări. Gărgăunii dragostei, comedie într'un act (fine), de Josif Vulcan. Din óre tăcute (poesie) de Traian Mihaiu. Alphonse Daudet. Aventurile lui Tartarin din Tarascon, traducere din limba francesă de Lia Măgura, (urmare). Reslețe cugetări asupra vieții parlamentare, de N. Maneguti. Din ce constă omul. Despre amicitie de Iosif Velcean. Salon. Modă. Literatură. Teatru. Muzică. Biserica și școla. Ce e nou. Ilustrațiuni: Petru Vulcan (potret). Pe ghiată. Acéstă Revistă costă numai 8 fl. pe an și e indispensabilă pentru familiile românesce.

Din frumósă revistă literară „Flórea albastră“ ce iesă în București, Pasagiul villacos 2, de sub direcțiunea dlui I. N. Constantinescu = Stans a apărut Nr. 17 la 31 Ianuarie 1899 cu următorul sumariu: Pribeagul (poesie) de St. O. Iosif. Criza literară de Al. Anternirianu. Imn de N. Mihaiescu. Jean (novelă) de I. A. Bassarabescu. Mănunchiul (novelă) de Alexandrina Michaescu. Pelerinul norocului (fantasie) de Hjalmar. Singurică (poesie) de C. Sandu. Nópte (schită de Stans). Note din țară de S. Voinea. Infinitul (poesie) de Maria Popescu. Scrisóre din Geneva de I. Duscian. Cântece de V. Podeanu. Caetul meu (Hamlet și Don Qui-chote) de Lya. Revista cărților. Pagini rimate. Cugetări. Ecouri literare și artistice. Poșta redacțiunei.

„Familia Sbiera“ a eșit de sub tipariu o valorósă și de tot interesantă scriere în tipografia universității r. din Cernăuți, intitulată: „Familia Sbiera“ după tradițiune și istorie și Amintiri din viața autorului de Dr. I. G. Sbiera, profesor universitar în Cernăuți, membru al academiei române din București, membru fondatoriu și onorariu a mai multor societăți culturale, etc. Cu 9 ilustrațiuni familiare. (scriere înmulțită prin tipariu ca manuscript). Cartea se estinde pe 431 pagini format octav mare. Autorul în prefață între altele dice: »Dacă cele espuse în tradițiunea și în istoria familiei Sbiera nu vor prezentă cetitoriului mult interes general, decât dóră în descrierea unor puține întâmplări de însemnătate națională, apoi cele cuprinse în amintirile mele nu cred ca se nu deștepte un viu interes, precum la toți aceia, cari se ocupă cu studiul stării sufl-tești a omului, așa și la aceia cărora le place să se informeze despre sórtea Românilor din Bucovina și despre mișcările lor culturale și politice din anul 1775 încóce.« In una din broșurile următóre a »Rev. Il.« ne vom ocupa mai pre larg de acéstă importantă scriere a dlui Dr. Ioan G. Sbiera.

Nr. 90/1899.

Concurs literar.

Se publică concurs pentru un premiu de 500 coróne, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului: „Istoria instituțiilor culturale ale Românilor din Ungaria și Transilvania dela 1848—1898“.

Censurarea lucrărilor ce vor intra la concurs se va face prin o comisiune compusă din 5 membri, aleși de comitetul central. Membrii comisiunei nu trebuie se facă parte din comitet. Decernerea premiului se va face de comitetul central, după ascultarea raportului comisiunii, cu vot secret, în o ședință convocată anume spre acest scop.

Premiul se va acorda numai unei lucrări în estensiune de cel puțin 10 côle de tipar 8° mare, care va cuprinde un tablou critic al dezvoltării institutelor române de învățământ, al societăților și altor întreprinderi și instituțiuni culturale române din patrie, și va arăta rezultatele realizate, precum și condițiunile și piedicile lucrării culturale a poporului român din patrie.

Manuscrisurile trebuie provédute cu o devisă și un plic, care să cuprindă numele și adresa autorului, se vor scrie în caiete de format 4° mare, pe o singură față a foilor, și se vor trimite la adresa presidiului Asociațiunii cel mult până la 31 Decembre 1899 stilul nou.

Lucrarea premiată se va tipări pe spesele Asociațiunii cel puțin în 1000 exemplare, din cari jumătate trec în proprietatea autorului.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută în Sibiu la 26 Ianuarie 1899.

Dr. Ilarion Pușcariu,
vicepreședinte.

Dr. Ilie Beu
secretar II.

Glume.

Icône din suta luminilor.

— Schițe rupte de George Simu. —

Rea și falsă va fi fost lumea de când îi lume, dar' sfirșitul secolului al XIX lea întrece toți seclii premergători. Ori încâtrău în-torci privirea nu întelnesc decât fețe binevoitóre, surisuri dulci, — măscă minunat aședate preste gânduri și simțeminte.

Sunt falși vorbitori, falși ascultători, egoiști unii, egoiști ceialalți.

Nici odată nu s'a adevărit ca acum vorba învățatului de odinórá, care dice: »Limba e, nu pentru a-ți descoperi sentimentele și gândurile, ci pentru a le ascunde«.

Sunt falși cultii și fals e și omul din popor. — Eșceptii sunt puține.

De ai voi și ai avé curajul se cerci a fi numai pe timp de 24 de óre, așa cum place lui Dumnezeu, și cum ar trebui se fi — ai fi considerat de nebun... dar' i nebun în tótă forma.

Vé minunați așa dară? de astfel de idei? Așa-i că s' numai idei?

Ia se cercăm puțin:

Di Iulius e căsătorit numai de o jumătate de an cu adorabila sa soție Pulcheria. — A fost »înhamat« — cum ar dice minunatul sex frumos — cu ocazia unui bal. — Om cu poziție a luat pe minunata Pulcheria de soție.

Neîntrecută păreche!! esclamau toți la cununie.

Di Iulius e un bărbat scurt și gros, cu ochii verđi și sprânceana încruntată. A studiat mult, l'a lovit multe neajunsuri, — dar' a rěșbit — și-a făcut poziție. E — în parantesă dis — și stricat puțin de vėrsat.

Înhămatul de ađi cu 4 ani înainte, n'ar fi cutezat să calce pragul căsei părinților odorului său. Încă n'avea poziție, — și era din părinți țerani.

Așa-i că suntem un popor democrat?! »Risum teneatis«.

Pulcheria?... a fost în tótă viața ținută ca în scutică. Înaltă, cam cu 3 degete mai înaltă ca adoratul său, ochi negri, zimbet dulce, și pěr mătăsos.

El scie tóte necasurile unei vieți. Ea nu cunoșce decât bucuria.

El sdrobit de suferințe din celea mai fragede tinerete. Ea făr' de a avé și idee că esistă dureri pe pământ.

Și lumea ce dice?... —: Neîntrecută păreche! și gratulează de rupe pământul.

După o jumătate de an de căsătorie se sfădesc. Veđi bine — el vrea să apuce la ceva. Ea gândește că are marea cu sarea.

El își cunoște starea și vrea să trăească conform poziției sale. Ea?... Pentru ce să nu fiu și eu ca D-na X. etc. etc.

.... Și neîntrecuta păreche se sfădesc.

Dar' când is mai aprinși sosesc un óspe D-na X. chiar.

— Ea, Pulcheria, minunata Pulcherie sare ca răpită de fericire și-și îmbrățioșază pretina.

Ochiul ei mai nainte întunecat se luminează. Fața ei moroasă se înveselește și strigă cu ardóre:

Ce fericită mă simțesc scumpa mea că mă cercetezi!! Chiar vorbeam iubitului bărbătel de D-Ta, și sci... să nu te superi, te acuzam (și adorabilul deștințiu amenință drăgălaș) că prea ne părăsesci, prea ne uitți.

Sermanul Iulius stă inlemnit.

Atâta falsitate!!

O! ce neîntrecută păreche!

— S'a închis ușa după D-na X.?!

Adorabila Pulcheria cade obosită pe scaun și esclamă: Ce ființă nesuferibilă!

Trăim în suta luminilor!

(Va urma.)

Gâciturî.

Gâcitură de șach

de Ion Nițu Pop.

E a să deslegă după săritura calului.

	Po-	e,	ri,						
	Ma-		e-						
	si-	e!	de						
Și	rea	ră	că	ră,	cu-	E-	c	ha	
cioa-		pu-	ra-		mai-	Mi-		mi-	
ru-	tă,	fe-	O	prea	boa-	nes	il	u.	
	co	tă,	pra-						
	su-		do-						
	ra-	ne	A						
	Din	a	ri-						
	nal-		va-						
	lor:	rea	ră-	tă	lor,				
	În-		tă-		lul				
	ri-	vi-	đu-	băn-	Ru-	ne	Lu-		
	e,	lui	e,	mu-	mân	fă-	ce		
mă-	Pri-	ne'n-	tu-	ru-	ne	gă-	ne	cea-	

Intre cei ce vor deslegă bine gâciturile se vor sorta 2 tablouri autotypice foarte frumoșe imprimate pe carton de lux.

Deslegarea gâciturilor din broșura II.

Gâcitură de șach

de D-șora Cutean.

Ochî ca nóptea cea adencă,

Pentru ce v'am întâlnit

Pentru ce așa de dulce

Așa tainic mia-ți zimbit

Nu sciți voi că sórtea-mî crudă

A scris cu mâna-i de foc

Se trăiesc fără speranță

Și se mor fără noroc.

Au deslegat bine: D-na Victoria E. P. Roșca din Alba-Iulia; dl Petru P. Roșca din Alba-Iulia; d-ra Mărióra Vlása din Săcul de câmpie; dl Teodor S. Rus, preot în Seplac; d-ra Maria Valeria Simu din M. Gheja; d-na Cornelia Hulea din Buia; dl Stefan Lita, preot în Lunca; d-na Elisabeta Puiu din Mocod; dl Ioan Moldovan, preot Ujfalău Tecii; dl Sofroniu Cărlanea din O. Thiukos; d-ra Maria Ripean din Pintic; d-ra Elena Posmușan din Ragla; d-na Mariți L. Dragoș n. Pușcariu; dl George Truța, preot în Coșna; d-ra Susana Dumbrava din Salva; dl T. A. Bogdan, învătătoriu în Bistriță și Moco din Bănat.

Gâcitură

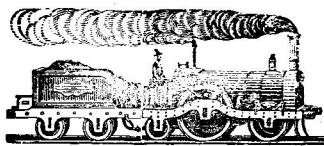
de Iuliu Bugnariu.

„Epistola“

Bine au deslegat: D-ra Mariți L. Dragoș n. Pușcariu; dl George Truța, preot în Coșna; d-ra Susana Dumbrava din Salva,

După sortarea premiilor a câștigat:

- Premiul I. A. Murășan declamând Resunetul G. Truța în Coșna
- » II. Metropolitul Șuluțiu . . . M. L. Dragoș i. Sante-jud.
- » III. Georgiu Bariț . . . M. V. Simu în M.-Gheja
- » IV. George Bariț . . . V. E. P. Roșca în A.-Julia
- » V. Castelul Peleş . . . Elisabeta Puiu în Mocod.

POȘTA

REDACTIUNEI.

D-lui G. B. în B. Poesiile »Pacea« și »Cântec« se vor publica, legende primim.

Lui Marte în Livno. Mulțămim de vorbele pretinescî ce ne trimiteți. — dela fundarea Revistei Ilustrate te-am cunoscut de amicul și părtinitorul ei și sperăm și pe venitoriu de-a te putea avé.

D-lui A. P. în K. Te-am înscris în rândul colaboratorilor Revistei, te rugăm a ne trimite material cât de puțin dar' bun.

D-lui P. P. R. în Alba-Iulia. Dela prima avizare v'am trimis fôia acolo, credem că ați și primit-o.

Toli. — Poesiile »Rugăciune« și »Când...« a sosit, le vom face loc la timp potrivit.

La o Alba-Juliană. »Vis și realitate« e o scriere bună, având însă de tot mult material sosit dela număroșii noștri colaboratori numai mai târziu îi vom pute face loc.

D-lui P. O. B. în B. — Poesiile »Cea mai cuminte« și »Din pragul casei« se vor publica în broșura a IV-a.

D-lui A. P. în Ch. — D-ta ai mai multe poesii la noi, vom publica din când în când ceea ce vom afla corăspundătoriu. — La novelă încă îi vom face loc.

D-lui Sabin în Budapesta. Poesiile trimise le vom publica, ne pare bine că te-ai înrolat și D-Ta în ordul colaboratorilor Revistei Ilustrate. Primesce salutările noastre.

La mai mulți. Nu ne scrieți epistole lungi și fără de nici un înțeles, căci n'avem timp de a le ceti, scrieți-ne scurt precis la înțeles și numai cea ce e absolut necesar.

D-lui V. Gr. Borgovan în Bucurescî. Numai târziu și-am putut răspunde fiind că am fost morbos. Primesce sincere salutări.

Reul în B. »Maria« e o descriere bună dar' avem și mai bune și de aceea le preferim pe acelea, nu te supăra căci și alții au pățit așa.

D-lui Dr. Ion G. Sbiera, profesor universitar în Cernăuț și membru al academiei rom. ăin Bucurescî.

Cele trimise le-am primit și am fost impresionatî în mod foarte plăcut, Vă suntem mulțămitorî, mai mult veți afla în epistola ce v'am trimis-o. Revista Vă merge. Salutările noastre.

Câmpeanul în B. Credem și noi că ar fi bine și folositor să deschidem o rubrică și pentru Folklorul român cum dice D-Ta, dar nu dispunem de spaț și așa suntem prea îngrămădiți cu materialul.

Pentru astfel de scrieri ar fi bine să avem o fôie specială — fratele Reteaganul, el e meșterul.. și cred că ar și face dar' ce lipsește însă...? spriginul.

Rugare. »Cu prima Martie st. n. strămutându-mé la parochia Sigetului (Marmaros-Sziget), rog pre toți aceia cu cari stau în corespondință, cumcă de acum înainte se trimită epistolele și corespondințele sale sunătóre mie la Siget.

Tit Bud,

vicariul Maramureșului, nou denumit paroch al Sigetului.